

Luis Aranzabal Gabilondo

*Bergara,
Gipuzkoa
(1922-2009)*

Aurkibidea

Biografia

Begarako Ubera auzoko Agirregoikoa baserrian jaio eta bertan bizi izana. Ume-umetatik artzain ibilitakoa, artzaintzarekin zerikusia duten kontuak oso ondo ezagutzen ditu. Gerra garaian, soldaduak etxe inguruan izan zituzten eta oso ondo gogoratzen du sasoi hura. Begarako toponimia jasotzeko egindako lanean ere berak emandako azalpenak oso lagungarriak izan ziren.

Zintak

BER-093

- **Proiektua:** Artzantza Bergaran
- **Elkarrizketatzailea(k):** Olañeta, Amaia
- **Data:** 1989-11-01
- **Iraupena:** 60 min
- **Euskarria:** Audio Analog
- **Kodifikatzailea:** Alberdi Bilbao, Itziar
- **Transkribatzailea(k):** Agirrebeña, Aintzane
- **Emalea:** Bergarako Udala

BER-174

- **Proiektua:** Deba Eskualdeko Ahotsak - Bergara.
- **Elkarrizketatzailea(k):** Alberdi Bilbao, Itziar
- **Data:** 2004-10-04
- **Iraupena:** 60 min
- **Euskarria:** MiniDV
- **Kodifikatzailea:** Alberdi Bilbao, Itziar
- **Transkribatzailea(k):** Agirrebeña, Aintzane - Aranzabal Etxaniz, Aitor

BER-175

- **Proiektua:** Deba Eskualdeko Ahotsak - Bergara.
- **Elkarrizketatzailea(k):** Alberdi Bilbao, Itziar
- **Data:** 2004-10-04
- **Iraupena:** 60 min
- **Euskarria:** MiniDV
- **Kodifikatzailea:** Alberdi Bilbao, Itziar

BER-178

- **Proiektua:** Deba Eskualdeko Ahotsak - Bergara.
- **Elkarrizketatzailea(k):** Alberdi Bilbao, Itziar
- **Data:** 2004-10-15
- **Iraupena:** 60 min
- **Euskarria:** MiniDV

BER-179

- **Proiektua:** Deba Eskualdeko Ahotsak - Bergara.
- **Elkarrizketatzailea(k):** Alberdi Bilbao, Itziar
- **Data:** 2004-10-15
- **Iraupena:** 60 min
- **Euskarria:** MiniDV

BER-184

- **Proiektua:** Deba Eskualdeko Ahotsak - Bergara.
- **Elkarrizketatzailea(k):** Alberdi Bilbao, Itziar
- **Data:** 2004-10-29
- **Iraupena:** 60 min
- **Euskarria:** MiniDV
- **Kodifikatzailea:** Etxeberria, Eider

BER-185

- **Proiektua:** Deba Eskualdeko Ahotsak - Bergara.
- **Elkarrizketatzailea(k):** Alberdi Bilbao, Itziar
- **Data:** 2004-10-29
- **Iraupena:** 60 min
- **Euskarria:** MiniDV

BER-261

- **Proiektua:** Bergarako toponimia
- **Elkarrizketatzailea(k):** Larrañaga, Andoni
- **Data:** 1991-09-22
- **Iraupena:** 76 min
- **Euskarria:** Audio Analog
- **Kodifikatzailea:** Agirrebeña, Aintzane
- **Transkribatzailea(k):** Agirrebeña, Aintzane

Pasarteak

1. Txikitan, etxe inguruan ardizain

- **Erref:** BER-093/001
- **Iraupena:** 0:01:10. **Hasi:** 00:00:00. **Bukatu:** 00:01:10
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak
- Baserría » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

Artzain lana noiz eta non ikasi zuen. Txikitan, etxe inguruan ibiltzen zen artzain. Aita, artzaina eta nekazaria. Bera 8 urterekin hasi zen artaldea zaintzen.

2. Ardi-askak

- **Erref:** BER-093/002
- **Iraupena:** 0:01:10. **Hasi:** 00:01:10. **Bukatu:** 00:02:20
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua
- Baserría » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

Txabolak izaten zituzten. Orduan oiloak ere egoten ziren bertan. Beraien txabola ondoan ardi-askak daude oraindik ere.

3. Artzainaren bizimodua

- **Erref:** BER-093/003
- **Iraupena:** 0:01:49. **Hasi:** 00:02:20. **Bukatu:** 00:04:09
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Natura » Meteorologia
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak
- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua

Laburpena:

Basoan pinua sartu zenean, orduan utzi zion berak artzain izateari. Maiatza inguruan ardiak mendira eramaten ziren goizean eta iluntzean txabolara jaisten ziren. Gabonak arte beti mendian. Nondik nora ibiltzen ziren.

4. Artzaintza

- **Erref:** BER-093/004
- **Iraupena:** 0:02:09. **Hasi:** 00:04:09. **Bukatu:** 00:06:18
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

Ardiak non jezten zituzten. Artzainak oso ondo ezagutzen ditu ardiak, nahiz eta 200-300 ardi izan. Markak. Ardi guztiek izena izaten dute.

5. Ardien izenen inguruko kontuak

- **Erref:** BER-093/005
- **Iraupena:** 0:00:46. **Hasi:** 00:06:18. **Bukatu:** 00:07:04
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak

Laburpena:

Artaldeko ardi guztiek izena izaten dute. Etxean, "eibartarrak" esaten zieten Eibarren erositako ardiei.

Transkripzioa

- Enrikek berdiña esaten eban, ardi guztiak bere izena zeukela.
- Bai, bai, bere izena eukitzen dabe ardi guztiak. Pastoriak [...] Bi badare, haren umian zera ta ama ta bestia ta hanka-motza ta... Edo erosittakuak badia, eibartarra dok edo bestia dok edo... Guk ardixak, ba, eibartarrak euki giñuzen, ni txikixa nitzanian lehelengo. Eibartarrak ardi ederrak e! Hamar ardi erosi zittuen Eibarren, Mertxeten, Mertxete basarrixan. Onak zien e! Ta karuak! Orduko denporarako karuak zien. Hamarna duro. Ta gero handik [...] Orduan hamarna duro. Ardi onak zien e! Zien "de categoría", raza ona ta... Bai, gaur be ardi onak [badare] ta hobeto gobernatzen dia ta [...], baiña orduan be ardi onak eren e! Ez pentsau e... Orduan ardixak onak eren batzuk.

6. Ardi ugari Goimendi inguruan

- **Erref:** BER-093/007

- **Iraupena:** 0:00:47. **Hasi:** 00:08:04. **Bukatu:** 00:08:51
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak

Laburpena:

Sasoï batean Goimendiko baserri guztietan ardiak zeuden. Baserri izenak.

Transkripzioa

- Lehen ardixak etxe danetan eren! Bueno...!
 - Holan, baiña banakak...
 - Euazen Atxotegi, Atxotegi, hor bi etxetan, Artizen batek, Aranguntxon ardixak... Basalgon etxe danetan! Gurian ardixak, bestekuan ardixak, Azulan bi etxetan ardixak. Bi etxe eren Azulan be. Beizun be ardixak. Goimendixan etxe danetan. Hori mendi danori, jo-ta apestauta euan ardiz!
 - Orduan zelai gehixao...
 - Dana libre euan e! Ez euan ez zelairik, ez... baso dana! Ez euan piñurik! Ta, ba, ardixak probetxu gutxitxuao, baiña nik ez dakit, orduan hainbeste bildots jaiotzen zan ta danak saltzen zien ta danak jaten zittuen ta dirurik ez euala... Guk Eibarren saltzen giñuzen bildotsak. Ni askotan Eibarren [egonda nao bildotsekin].

7. Ardiak eta bildotsak

- **Erref:** BER-093/008
- **Iraupena:** 0:02:47. **Hasi:** 00:08:51. **Bukatu:** 00:11:38
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak

Laburpena:

Ardi eta bildotsen inguruko kontuak.

Transkripzioa

- Gero ardixak, holan, egun normal baten, ze lan emoten dabe? Jaiki ta...
 - Ba, goizian guk esnia kentzen dan lekuan, jaiki ta jaztera juan bihar dozu. Jatxi. Ta bildotsak daren lekuan lana... [hola... egun edarra eitteko ta...] "de categoría". Han jaiotzen badia egun baten hamar bildots, hurrengo egunian beste hamar ta hurrengo egunian beste hogeï ta egoten badia dozena erdi ardi maitte ez dabenak, ta beste dozena erdi bikixak ein dittuenak... Akabo! Lana [...] Juaten zara kortara ta [...] pentsau be ez!
 - Gutxi...
 - Bai, [idearik be ez!] Ardi batzuk, ba, ondo kaso eitten dotse bildotseri ta jaio ta "ri, ra, ra" mantentzen... baiña beste batzuk...
 - Kaso ez dotsenak eitten?
 - Bai. Harek noberak [...] dittu. Harek amiak kasorik eitten ez badotse... Ha bildotsa zuk gorde ein bihar dotsazu ta beti zeure [ondorian etorriko...]
 - Ta horri zelan esaten jako, maitte-eza?
 - Maitte ez dakona, maitte ez jakona, maitte ez dabena... Maitte ez dabena.

Ez dabe maitte, klaro.

- Ta gero beste ardi bati emun bihar...

- Ez, berana emon bihar dotsazu. Ta akaso egun bi, hiru, lau, ba, maitte izeten dau, batzuk. Beste batzuk sekula be ez. Ta ha bildotsa etorten da beti zureana e! Ha zu kortara sartzen zaran momentuan, "da!" Zuk... zure eskua hartu ta zuk emon bihar dotsazu hari, bestela harek... Ha ez doia amiaana, ez dauka amarik eta.

- Baiña gero azkenian ardi batekin...

- Azkenian? Bai, zuk e... batzuk, ba, beti egunero-egunero, harik eta saldu artien guztian emon ein bihar dotsazu esnia. Lehelengo ardi batena, gero beste batzuk, bildotsak salduta badare, beste batena, ta biñak eraten badittu, biñak igual! Azkenierako suertia eukitzen dau. Baiña lehelengotik eskasa geratzen da e! Ya horrek ya maitte ez dabenok beti dia eskasauak.

- Ta holakuak asko suertatzen dia?

- Ba, banaka-banaka bastante jaiotzen dia. Horrek lan asko emoten dabe pastoriari. Hori kortan [sartu...] ehun ardikin edo berrehunekin... Honbre, han, ordubeteko lana ta ordu ta erdikua...

- Ta gero? Zelaira edo mendira bota ardixak hazittakuan?

- Ez! Neguan barruan euki bihar dabe! Goizian be atzera berriro bildotsak eskortan sartu, kortan, eren tegixan. Kortan bildotsendako tegi bat eitten da, ardixak [larreetan...], illuntzixan ekarri ta jarein eitten jakue esnia erateko. Gabaz erekin laga, amiekin.

- Bildots-tokixan sartu...

- Bildots-tokixan, bai. Bildots-tokira... lana emoten dau e, sartziak, han be. Han sartu bihar dozu ehun bildots bildots-tegira. Urten aguro eitten dabe atia zabalduakuan, "rraa!" Gosiak egoten dialako, baiña bestela, sartzeko, "ra! ra! ra!", harek lana eukitzen dabe.

8. Bildotsak egiteko sasoi onena

- **Erref:** BER-093/009
- **Iraupena:** 0:01:07. **Hasi:** 00:11:38. **Bukatu:** 00:12:45
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak
- Natura » Meteorologia

Laburpena:

Aharia. Lehen, bildotsak jaiotzeko sasoi atzeratzea nahi izaten zen, neguko txarrena pasa ondoren udaberrian jaio zitezen eta horretarako aharia irailera arte barruan eduki behar izaten zen.

Transkripzioa

- Eta adari-tokixa?

- Adari-tokixa?

- Bai.

- Guk ez giñuan adari-tokirik sekula euki! Guk adarixak, ba, bat edo bi eukitzen giñuzen ta udazkenian nahi bazan erretirau, udazkenian...

- Baiña zer egoten zian, aparte?

- Adarixak? Udazkenian bai. Udazkenian askok eukitzen dittue aparte, zeaittik ya ardixak arkeatzen hasten dia, ba, igual agostuan lehenengotan igual hasten dia. Ta nahi badozu bildotsak geruao euki, ba, euki adarixa aparte setienbrerarte ta... etxian adarixa; gero jarein. Hori da, ba, bildots-

denporia atzeratzeko. Oin bildotsak [badauke...] Lehen nahi izeten zan bildotsak martixan jaiotzia, neguak txarrenak pasautakuan. Oin ez jako ardura, oin dao pentsua ta dao [alfalfia] ta... Lehen ez, lehen beranduao nahi izeten zan bildotsa, pixkat udabarrixa etorritakuan. Orduan, ba, adarixa agostuan erretirau eitten zan. Eske [...etxian daukazu] hillebete atzerao bildotsak, beste adariren bat etortzen ez bada nunbaitetik. Adarixak [holakuak]izaten dia, adarixak alde batetik bestera ibiltten dira, errebañuan danak pasautakuan bestera.

9. Bildotsak haztearen inguruko azalpenak

- **Erref:** BER-093/010
- **Iraupena:** 0:01:10. **Hasi:** 00:12:45. **Bukatu:** 00:13:55
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak

Laburpena:

<p>Beraien sasoian bildotsak nola hazten zituzten. Bildotsaren prezioa.</p>

Transkripzioa

- Hori larriaaittik be izango zan, ezta? Larra ona zeuen denporan bildotsak eukitzeko...

- Bai, horreaaittik izango da. Udabarrixan, ba... lehengo denporetan-ta ez euan oingo zerik, ta alfalfarik be ez zan ekarten ta bedarrondorik be ez euan ta... Arto pixkat etxian ta haixe emon ta eutsi ta... Bueno, gure... gure denporara orduko bai, baiña guk be bastante berandu eukitzen genduzen. San Josetarako saldu ezkerro, asko. Ya, bien. Goizien goitzxuao. Gero azken aldera ez, ya laga eitten jakon adarixari ta eneruan [igual] bildotsak, gero Gabonetan be jaiotzen zian ta...

- Gero, saltzeko, bildotsak saltzeko-ta, zer moduz?

- Ba, oingotxe moduan orduan be bildotsak saltzeko.

- Danak batera, danak saldu bihar... Preziua bajau [be bai]...

- Ta bildotsan preziuma, bildotsan preziuma beti izen da holakua e! Ta oin be bildotsa jua dan bost urtian edo, bost... baita zazpi urtian be ez dau igo bildotsak, ez dau igo! Aurten, ba, ointxe eitten dau, zeoze gehitxuao allegau da hor Villafrankan, zerian, Ordizian, zazpirehun pezetara allegau da, baiña allegauko dia Gabonak eta ez dau eingo bape gehixao e, ya bildotsa geldittuta dao. [Gaztaia...].

10. Gazta inguruko herrietan saltzen zuten

- **Erref:** BER-093/012
- **Iraupena:** 0:01:11. **Hasi:** 00:16:52. **Bukatu:** 00:18:03
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak

Laburpena:

Gazta, Bergara eta Eibarren saltzen zuten. Bezeroak izaten zituzten. Gaztak ez

du haizerik behar; honek gazta pitzatu egiten du. Etxean, gari-kutxan sartzen zuten, gari artean, eta ondo kontserbatzen zen.

11. Ardiak izaten dituen gaitzak

- **Erref:** BER-093/015
- **Iraupena:** 0:01:21. **Hasi:** 00:21:08. **Bukatu:** 00:22:29
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak

Laburpena:

Izotza txarra izaten da ardientzat. Izotz beltza oso arriskutsua. Udaberrian, belar txarrak ere jaten dituzte eta ez da arraroa izaten ardia hil edo gaixotzea.

Transkripzioa

- Gero, iruntza-ta be txarra izango da, ezta?
- Iruntza? Iruntza, bai... txarra... izotza. Izotza, e! Askotan, pentsau: "ba!" Ardixak, neguan, bedar danak, izotza baltz-baltza, edo izotza ez daua pentsau baiña bedarrak gogortuta hotzakin ta... Bedar klase batzuk dare jo-ta "ra!" egun bira igual ardixa tripetatik enredatzen da ta "grak" garbitzen da. Ihintza, ihintza ez da ona, izotza da txarra. Izotza... baiña izotz diferente bat e! Hau eguneroko izotza... ardixak mendixan igual [lo eitten dabe] izotzetan tapauta. Hurrengo goixian jaten hasten dia, baiña mendikua [ez da hau]. Zelaixan, berdera, zelaia etorritakuan dao hor peligrua.
- Ta gero bedar txarrak be egongo dia, ezta?
- Hori udabarrixan egoten da, udabarrixan, larre barrixa etorten danian, ez dakit nik ze eitten daben, gehixe jan ta bedar txarrak, zuk esan dozuna, bedarren batzuk efektua [ein]... Perretxikuak be onak izen arren, baten bat egoten da ona izen arren benenua eukitzen dabena. Edo zeozek pikauta edo... Beizuri akabau jakon hemen iez [Bidarrañen] edo akabau jakon baten bat ta Arraotzi be bai gurian, egun baten bi akabau jakozen zelaixan, hementxe. Haizau ta "grak". Ta geuri be akabau jakun, zelai edarrera eruan ta "rapa!" Haizau ta linpio. Infeziñua txarra [...].

12. Bildotsei buztana noiz eta nola mozten zaie

- **Erref:** BER-093/016
- **Iraupena:** 0:02:39. **Hasi:** 00:22:29. **Bukatu:** 00:25:08
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak

Laburpena:

Bildotsei buztana moztu. Hilabete edo urtebetera mozten zaie, hazteko ardia zein izango den aukeratutakoan.

13. Ardiei ilea noiz moztu

- **Erref:** BER-093/017
- **Iraupena:** 0:02:49. **Hasi:** 00:25:08. **Bukatu:** 00:27:57
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak

Laburpena:

Ardi-moztea. Artazi bereziak behar izaten dira. Aita ona zen ardi-mozten. Ardia nola ipini behar izaten zen ilea mozteko. San Inazio egunetik San Pedrora bitarte horretan mozten zaie ilea. Ahariek, eguraldi ona hasten denean, mendira joan nahi izaten dute.

Transkripzioa

- Gero, ardi-mozten ein dozu sekula?
- Bai, ein dot. Ni ez naiz artistia ardi moztan e!
- Ta zela? Artatzixekin edo...
- Artatzixekin. Artatzixak moilledunak, ez honek lehenaoko... Gure aittajunak [...] zeban moduan, holako artatzixa ta... Artatzi korrientia ez dia horrek, horrek dauke moille bat, zabaldu berez eitten da! "Rak! Rak!" Zabaldu berez eitten da artatzixa. Ba, [...] gure aittak edarto moztan zittuan ardixak. Jaiki goizeko hirurak aldian edo ta...
- Aittittak diñozu?
- Bai, gure aittak.
- A! Aittak...
- Ta aittaittak be beste lehenaoko artazi zaharrauekin. Badare artatzixak [...] ondio ta harekin moztu ein bihar zan ardixa e! Beti zabaldu ta itxi ein bihar. Bestiak ez, bestiak muellia zela [daukan], muellia... Zuk jakingo dozu zelakuak dian. [Hortxe ekarriko dotzueraz]... Harekin hartu ta "ra!, ra!, ra!, ra!", erak zabaltzen die. Oin izengo da makiña, elektrikuakin... bua! Fenomenua izengo da.
- Ta ardixa ze eukitzen dozu, lotuta?
- Ardixa lotu eitten da, lau hanka... Bueno, lehelengo hartzen da zerian, hankabittartian, hankaz gora, ta garbitzen jako tripa dana. "Traka, traka, traka", tripia garbittu goittik beheraño ta gero lotu eitten da gero, alde bixak. Hartzen dozu "rak, rak, rak, rak" ta [halan] faten da mantia moduan e! Ez da apurtzen ha e! Ha geratzen da kapa bat; ez da kapia apurtu bihar. "Raka, raka, raka"... Berriro be, "raka, raka, raka", bueltan. Gero bestekaldera buelta [emoten dotsazu] ta oso-osuan [...] da.
- Ta hori lagun batek bakarrik ein leike?
- Batek, batek. Batek bakarrik eitten dau hori. Ez dozu ikusi ardi-mozten?
- Behin edo behin...
- Jo, ardi-mozten... hemen [gerrixa] ona bihar da!
- Hurrengo egunetan txarto, ezta?
- Ez, ez, baiña bertan, hogeita hamar ardi edo berrogei mozteko ekiñaldi edarra egoten da.
- Egun baten danak?
- Ez, egun baten ezin leike moztu ta beste egun baten. Beste batzuk beste egun baten ta hontara. Prisarik ez dabe eukitzen! [Nik ikusten dot], ba, batzuk ardixak lehenao moztan dittue, beste batzuk hamabost egun geruao, segun zelako parajetan daren ta zelako denporak daren ta... Ardixak paraje hotzetan-ta, moztutakuan, asko defenditzen dia e! Baiña hoztu eitten dia!

- Noiz mozten jakue?
- Ba, mozten jakue San Inaziotatik San Pedrora bittarte, hor. Aurretik gutxi. Bai, moztu leikez batzuk. Adarixak-eta kejau eitten dia, kapa haundixa daukenak-eta berotu eitten dia ta. Gure adarixak [...] antzuak lehen mendira bialtzen zian. Antzuak, bildotsik eitten ez ebenak antzuak izeten dia. [Edo urtekuak]. Ta gero adarixak ta beste, bildotsik eitten ez daben besten batzuk. Antzuak, ba, lau urte eukiko dittue igual, baiña antzuak darenak [...] Guri adarixak martixan baten hanka ein oskuen mendira. Berotu zan denporia ta ya fuera! Harek ya kejau zian hamen behian e! Harek mendiko haizia hartzera!

14. Artilearen inguruko kontuak; goruetan egiten zuten

- **Erref:** BER-093/018
- **Iraupena:** 0:01:48. **Hasi:** 00:27:57. **Bukatu:** 00:29:45
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak

Laburpena:

Garai batean artileak garrantzia handia zuen. Orain beherakada handia izan du. Negu guztia haria egiten pasatzen zuten. Goruetan egin behar izaten zen; txabila. Lehenengo, artilea ondo kardatu behar da. Abarka-sokak.

Transkripzioa

- Ta gero laniakin ze eitten zan?
- Ba, laniak lehen asko balio eban! Oin ez. Oin, ba, bai, balio bai, baiña... Lehen ez euan jersirik! Lehenao ezkondu bihar baeban pareja batek, ba, arriua preparatzeko [danetik euken] lania, benga, bestia... dana. Lanak preziuan... bueno! Kategorixako preziuan. Gero ez, gero prensak etorri zan ta laniak jo eban behia! Igual laniak gaur eingo dau... nik ez dakit zenbat eitten daben, baiña oin hogeta hamar urteko preziua igual [...].
- Ta harixa eitteko ta, etxerako ez ziñuen gordetzen?
- Bai, bai. Onbre! Hori, harixa... Gure amak negu guztia harixa eitten eitten eban ta!
- Ta zelan? Harixa eitteko...
- Makinia. Gorua, makina bat. Ondio ganbaran dao. Makinatxo bat holako aro batekin. Lehenengo eitten da, ba, kardau. Kardau, ba, beste batek kardatzen badau hobe, ondo kardau ezkerro harro-harro eitten da lania ta. Ta gero hartu harixa ta "dzzzzz", makiniari emon [ahal dan guztia].
- Gorua edo ze izen dauka horrek?
- Bai, makinak bai, gorua. Gorua izengo da haura. Ta beste bat dao txabillia, baiña ha... Txabillan neuk be ikasi neban harixa eitten!
- Zer da txabillia?
- Ba, holaxe egurtxo bat, beletia moduko bat. Ipintten dozu, hori hartzen dozu eskuan, lania eskuan hamen, "dzast!" ta poliki-poliki [bestera] emon buelta ta "raka, raka", emonaz-emonaz-emonaz lania eitten dau harek! Ondo ikasi ezkerro igual-igual da! Ondo ikasi ezkerro. Bestia, makinia, errezaia, jarritta eitten dozu ta, ba... Harek, ba, "rrrrraaaa", hankiakin erein ta...
- Gero horrekin galtzak eta abarka sokak...?
- Baita abarka sokak be eitten dia. Eitten zian! Neuk be ikasi neban eitten!

15. Gerra Zibila; frontea gertu eta milizianoak etxean

- **Erref:** BER-093/019
- **Iraupena:** 0:03:00. **Hasi:** 00:29:45. **Bukatu:** 00:32:45
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:

Gerra Zibila. Frontea ingurura iritsi zenean, oso ardi gutxiarekin geratu ziren. Bildots guztiak jan zizkieten. Ardiak goiko txaboletan izaten zituzten. Behiak ere goizean kanpora atera eta iluntzean jaisten zituzten. Beraien baserrian, 50 miliziano egon ziren. Batailoien izenak (Loiola, Otxandiano, Kirikiño, Martiartu). Frontea nondik nora. Berak 14 urte zituen orduan; ondo gogoratzen du dena.

16. Zintzarrien erabilera

- **Erref:** BER-093/020
- **Iraupena:** 0:02:00. **Hasi:** 00:32:45. **Bukatu:** 00:34:45
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak

Laburpena:

Zintzarriak. Udazkenean kendu egiten zaizkie. Klase asko. Dunba, pixka bat handiagoa. Ardiak harrotu egiten dira ikusten dituztenean, badakite mendira irten behar dutela. Ardi guztiei ez zaie ipintzen. Zintzarrien soinuarengatik ere ezagutzen da artaldea.

Transkripzioa

- Gero, zure ardixak intxarrixak edo euki izan dabe?
- Bo, beti! Intxarrixak... Intxarrixak udazkenian, ba, kendu eitten jakuen. Batzuk; batzuk laga, beste batzuk kendu. Udaberrixan mendira jua bihar daniel ipiñi, dunbak eta.
- Klase ezberdiñak dao. Dunbia zelakua da, haundixa, ezta?
- Dunbia haundixa! Dunbia, ba, hau, pixkat tripia ta muturra estua eukitzen dabena dunbia. Ardixak [ba, harek] ipinittakuan, ba, harrotu eitten dia, igartzen dotse mendira jua bihar dabena.
- Ta zenbati ipintzen jakue?
- Guk hamaika edo eukitzen giñuzen intxarrixakin. Hori, ba, zenbat gustatzen jakon bakotxari.
- Ta intxarrixak, egongo die haundixauak ta txikixauak eta...
- Bai, bai, klase asko dao. Klasetan ez dozue ikusten intxarrixak? Klasetara ez zate faten [ferixak pasatzera] ta?
- Bai.
- Han egoten dia ba klasiak. Elgetan bat intxarri saltzaillia! Ta dauka intxarrixa, eruaten dau... Bueno! Hau [eskatzeko...] Berrehun intxarri igual ipiñiko dittu plazan! Zumarragara faten bazate han ikusiko dozuez.
- Ta zeintzuk dia onauak intxarrixak ala dunbak?
- Ba, dunbak pisu haundixa dauke, haundixak dia. Ba, pastorieri gustau eitten jakue, ardixak, ba, dunbian zera entzuteko. Intxarrixak fiñauak dia,

ba, intxarrixatxikixaua, ariñaua da. Dunbia, ba, gutxittu ein da; oin intxarrixat gehixao.

- Orduan, errebaño baten, esan dozu, hamaika batek edo?
- Bai, guk hamaika [...], baiña noberan intxarrixat ardixak ezautu eitten dabe, noberan kuadrillakua bada, ardixak... Ta noberak be bai. Zuretakoz igualak izengo dia danak, baiña pastore dabillenandako ez. [Esango dau]: "Han! Gure ardixak han! Bestia. Han dabil bestia. Han dabil bestia". Musikuan sonidua moduan da hori. Gaur, ba, [... urtian] zertuta, galduta, baiña igarten jako urrin. Gabaz be bai. [Gabian ardixa ez da...]

Intxarrixakin, "han dao".

- Baiña gero etxera ekarritakuan kendu eitten jakue, ezta?
- Bai, udazkenian alperrik izaten da, hamen etxealdian zelaittan da ibiltzeko, ba, ez dau faltarik eitten harek.

17. Ingurua zelakoa zen; ardiek zer jaten zuten

- **Erref:** BER-093/021
- **Iraupena:** 0:01:00. **Hasi:** 00:34:45. **Bukatu:** 00:35:45
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa
- Baserría » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

Zelaiak nola egoten ziren banatuta. Zelai gutxi, gehiena goldatuta izaten zen. Pagatxa jaten zuten ardiek.

18. Ardiek zer jaten zuten

- **Erref:** BER-093/022
- **Iraupena:** 0:00:13. **Hasi:** 00:35:45. **Bukatu:** 00:35:58
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa
- Baserría » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

Ardiek soroan bertan jaten zuten pagatxa.

Transkripzioa

- Ardixeri emotekua be bai pagatxia...
- Pagatxia, bertan jaten eben e! Soluan jateko, udabarrizan ona egoten zan pagatxia. Buf! Pagatxia zan... Gero ardixak-eta gastau zian danak eta ya pagatxia eittiari jentia laga ein otsan.

19. Uberako azkenengo artzainak. Artzain-txakurren garrantzia

- **Erref:** BER-093/023
- **Iraupena:** 0:01:57. **Hasi:** 00:35:58. **Bukatu:** 00:37:55
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak

Laburpena:

Uberako azkenengo artzainak beraiek izan ziren. Ardiak basoa behar du. Txakurrak behar-beharrezkoak ardiak zaintzeko. Artzain-txakurrak.

Transkripzioa

- Zeu izan ziñen Uberako azkenengo pastoria?
- Bai, [Uberan geu] giñan bakarrik ardidunak orduan e! Geu bakar-bakarrik! Oin, gero guk laga gontsanian beste batzuk hasi zien. Agarrabeñan be ardixak egon zian, Ibargaiñen be bai, Olañetan be bai, Ergizarren be baeren... Azkenengo ardixak basuan, basuan ardixak [erabixenak] geu bakarrik. Horrek ez [da iguala], horrek etxe inguruan [danian] ardixak. Hori ez da... Ardixak basuan bihar dau. [Udan] danian ibilli deittiala mendixan, bestela lan asko etxe inguruan. Gu hamabost egunian ikusteke igual egoten giñan ardixak e!
- Hamabost egunian?
- Ikusteka! Zeoze pasatzen bajakuen, ya agertzen zian etxe aldera edo, larrittasuna, txakurrak edo... Txakurrak zian orduan be [persegidorerik] onenak. Txakurrak. Igual bi edo hiru txakur mendixan hanka einda, gosiak, edo zera ta ardixak deseitten dittue. Oin be eitten dittue [...] txakurrak. Hor be ein eben, ardi bat [juan ta] akabau mendixan. Eibarko txakurrak ziala edo... Txakurrik ezian ardixak ondo ibiltten dia bakutxa bere lekuan.
- Zenbat txakur ibiltzen ziñuezen orduan? Bi edo?
- Ardi-txakurrak [...] Bat. Ta gu txikixak giñanian bat be ez gaiñera. Aittak geu [...] txakurra, akostunbrauta egotiarren ardixak txakurra ikusten. Txakurra, bat ikusten ez daben ardixa ba bildurtu eitten da beti. Ta horretxeaittik, ardi-txakurra [euki gendun].
- Zeuk erakutsittakua igual, ez?
- Bai, bai. Berak, erak ikasten dabe ardittan. Noberakin batera ikasten dabe e, ardixak... Guk txakurra [hartu] giñuan hor beheko solo barrenian, [Agarrengo] solora pasau ez deittien. Geu bazkaltzen. Geu etorri etxera, bazkaltzen. Ta txakurra "raka, raka, raka", alde batera ta bestera pasuan. Ardixak zaindu "de conciencia" e! Besteke solora pasau ez deittien.
- Holakua bihar e!
- Bai, bai. Holako txakurrak [etxerako]. Ta ikasten dabe e! Ikasi eitten dabe formala danak! Beste batzuk, ba, ez; beste nagixak, ba, lo.

20. Ingurua zelakoa zen; basoa

- **Erref:** BER-093/024
- **Iraupena:** 0:02:05. **Hasi:** 00:37:55. **Bukatu:** 00:40:00
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua

Laburpena:

Sasoi batean inguruan haritza eta pagoa nagusi. Garoa. Otea.

Transkripzioa

- Gero, holan, arbolak... ze arbola klase ta ze bedar klase dao hemen inguruan?
- Orduan euan hamen haritzak eta paguak.
- Oin baiño gehixao, ezta?
- Bai. Ta gero hor, ba, [eitten eben] garua. Orduan hamen basuko probetxua zan garua, garo-sailla. Garua. Garo[-barrixa jaten] eben igual udabarrixan ta urtetzeruzkuan ta buo...! Keja haundixa egoten zan. Orduan zan garua. Oin ez dau iñok be eruaten. Oin jentia nahixao dau egarrixak egotia basuan. Piñuak jan ezian, ba, basua garbittu eitten da ta ez zan ikusten mendi honetan... bedarra gutxi ta arantzarik eta bapez e! Killarria. Killarria jaten dabe ardixak. Killarria badakizu zer dan? Killarria?
- Bai, bueno, entzunda badaukat, baiña ez dakit...
- Killarria jaten eben. Killarria da, ba, basuan egoten dana "brezno" edo... "Brezno" otia da, ezta?
- Otia da... "argoma" edo...
- "Argoma"... Bueno, "brezno" izango da. Killarria. Hori lora gorrixa etaratzen daben txiki hori. Hori jaten eben ardixak gehixena. Hori, ba, udabarrixan urtetzen otsan pujia ta sobratzen zana neguan be hantxe egoten zan. Ta ha beti jaten eben.
- Ta gero, holan, beste arbolak eta?
- Otia eruaten eben. Otia udabarrixan... puo! Gustora [eruaten eben]. Otiak etaratzen dau pujia udabarrixan ta gero eitten dau gaiñera, loria etaratzen dabenian, otiak loria hori-horixa etaratzen dau. Ta gero harek loriak etaratzen dittu bi leka edo hiru. Lekia eitten dau otiak. Ez dakizu? Babiak moduan lekia eitten dau. Harek eitten dau hazixa ta ona da. Ya da ["leguminosa"] esateko moduan, babian-ta moduan. Ha be dana batzen dabe. Harekin be ondo manejatzen zien, "traka, taka, taka" batu dana ta. Otia bera da... behin udazkena ezker ezin leike [jan], gogortu eitten da, baiña udabarrixan pujia [ekarten] dau, puja txiki barri-barrixa. Ta gero, loria eitten dabenian, ba, hori. Harek lagatzen dabena, loria jaten dabe, baiña gero loria jaten ez dabena, ba, harek lekia ein eitten dau. Ta ha lekia jaten da. Ta ha hobia da.

21. Ardien jana; belarrak

- **Erref:** BER-093/025
- **Iraupena:** 0:01:31. **Hasi:** 00:40:00. **Bukatu:** 00:41:31
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa
- Baserría » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

Sekula-belarra. Soroan ereiten zen. Pagatxa toki batzuetan berez irteten da. Sasoi batean pagatxa-hazia saldu egiten zen.

Transkripzioa

- Gero, bedar klasiak, sekula-bedarra ta?
- Sekula-bedarra ta, etxian bakarrik, basuan gutxi hori! Hori basuan ikusi be ez! [Esateko be ez da].
- Lehen gehixao egongo zan gaiñera oin baiño, ezta?
- Solotan?

- Bai.

- Bai, solotan danak! Etxe danetan. Gaur ez dakit Uberan egongo dan... Geuk daukau bakarrik ta Agarrabeñan dao. Ta beste etxetan, ez dakit [Markiegittan] egongo dan. Zuek badaukazue? Beste iñok ez dauka [Markiegin] be. Agarrabeñan badao ta gurian be bai, ta ostian Uberan Markiegin hortxe ezkutuan ez badao... Sekula-bedarrik ez dao. Sekula-bedarra ardixendako ez da ona.

- Erein eitten da hori?

- Bai, erein eitten da. Erein eitten da, bai. Hori be pagatxian moduan [ereitten] da. Pagatxia, pagatxia Bergaran urtetzen dau --ondio urtengo dau-- leku baten erein barik. Beti urtetzen dau han. Dao zerian, hemen [Moru-k badauka] Zubittatik gorako etxe hortan, hori mendiori da pagatxia urtetzen dabena. Berez urtetzen dau e! Jausten da hazixa ta ez da galtzen. Hurrengo urtian be igual. Igual erneko da setienbrian, hurrengo gabonetan igual erneko da, baiña ondio ez da galdu. Beti dabil ganaua ta... Lehenao faten zian hara kaleko andrak pagatxa-hazixa batzera, ta saldu eitten zan pagatxa-hazixa, danian ereitten zan ta. Ondio be galtzeke egongo da. Hori berez lurra emoten dau. Lur fiñak dia horrek.

22. Artzain txabolaren egitura

- **Erref:** BER-093/026
- **Iraupena:** 0:00:32. **Hasi:** 00:41:31. **Bukatu:** 00:42:03
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa
- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua
- Baserría » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

<p>Txabolaren egitura. Harrizkoa; bazterretan askak, eta, gainean, belar-ondoa ipintzen zen.</p>

Transkripzioa

- Gero, lehen esan dozu txabolia eitten dozuela...

- Bai, bi txabola dao.

- Txaboliak ze zati dauka edo zelan egoten die?

- Ba, txabolia, txabola holan... hirurogeta hamar ardi --erakutsiko dotzut ointxe, bueltan, ondo-onduan dao-- hirurogeta hamar ardi ondo kabitzen zien. Askak ipiñi [gontsan] bueltan, baztarretan, gaiñian eukitzen giñun bedarrondua ta hamabost egun, edurtia haundixa ein arren, hamabost eguneko reserbia egoten zan.

- Dana harrizkua izango da, ezta?

- Txabolia bai, harrizkua da. Harrizkua ta...

23. Artzain txabolak nolakoak izaten ziren

- **Erref:** BER-093/027
- **Iraupena:** 0:01:00. **Hasi:** 00:42:03. **Bukatu:** 00:43:03
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua

Laburpena:

Txabolak zelakoak izaten ziren. Batzuek lo egiteko tokia ere izaten zuten.

Transkripzioa

- Gero, holan, paretian ziri... holan, egurren batzuk edo ez zien sartzen pastoriak gauzak txintxilik lagatzeko eta?

- Bai. Bueno, guk zela etxera ekarten giñuzen traste danak, ba, ez zan hori zera. Oin, txabolan lo ein bihar dabenak-eta, ba, eukitzen eben txabola altutxuaua ta bertan lo eitteko lekua ta... Ta guk, ba, hamendik hara txabolara lau miñutu ta...

- Sekula ikusi dozu holako txabolarik? Bertan lo eitteko tokixakin eta...

- Bai, ikusi dittut nik. Baita hamentxe mendixan be bai, gure... hemendik gora, Anduriko txabolia zan holakua. Oin jausitta dao e, ormak dare bakarrik, orma puntatxo batzuk. [Ikusitta nao ni], goixan, gabian juan ta lo eitteko lekua. Baiña eske handik etxera etorri ta bueltia ein barik, goixian jatxi ardixak eta goizekuak eta illuntzikuak ekarri ta ardixak bialdu mendira ta... Ba! Ez [da hori] ezebe, zer bat geiñian, lo eitteko lekua. Hori erreza da. Etxera bueltia eittia baiña hobe askotan.

24. Sinesmenak

- **Erref:** BER-093/028
- **Iraupena:** 0:00:49. **Hasi:** 00:43:03. **Bukatu:** 00:43:52
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Ohiturak eta sinesmenak

Laburpena:

<p>Sinesmenak. Gurutzeak.</p>

Transkripzioa

- Gero sekula euki dozu, holan, siñismen bat edo holan, ba, ez dakit, ba, ardixak protejitzeko edo...

- Nobera [...] Ez, holako zerik ez daukat.

- Holan, kurutziak eta...

- Kurutzia?

- Bedeinkatzera ta eruaten dia ba?

- Bai, eruaten dia. Zerian, erramu zapatutan. Ba, nik ez dot eruan aurten be gure txabolara. Ez dakit, igual egongo dia, igual bat be ez da egongo ta igual egongo dia hamar kurutze jositta han gaiñeko haga baten egongo dia. Ez dakit dauan be bat be, e! Ataixan ipintzen zan bat, goiko txabolan beste bat ta [arara] be beti eruaten zan ta solo danetan ipintzen zian. Oin aspaldian nik ez dot eruan hara, baiña igual egongo dia kurutze zaharrak [eta be]. Hamen ardixak be...

25. Ardien gaixotasunak

- **Erref:** BER-093/030

- **Iraupena:** 0:03:10. **Hasi:** 00:44:58. **Bukatu:** 00:48:08
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Baserrria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak

Laburpena:

Artzainak ardi guztiak ezagutzen ditu. Bikiak. Ardiek nola hazten dituzten bildotsak. "Urruxia" (emea) eta aharia. Errapeko mina; ardiei erroiba etortzen zaie batzuetan (erro bakarrarekin geratzen dira sarri). Buzkantzak.

26. Bildotsak nola hazi

- **Erref:** BER-093/033
- **Iraupena:** 0:01:03. **Hasi:** 00:49:45. **Bukatu:** 00:50:48
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Baserrria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak
- Euskara » Lexikoa

Laburpena:

Bildots batek ama galtzen zuenean nola hazten zuten. Bildotsa nahi ez duen ardiari, "maite ez duena" esaten zaio.

27. Ardiei ematen zitzaien izena

- **Erref:** BER-093/035
- **Iraupena:** 0:02:23. **Hasi:** 00:51:00. **Bukatu:** 00:53:23
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Baserrria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak
- Euskara » Lexikoa

Laburpena:

"Arkaztia", ardi gazteari esaten zaio, urtebete duenari. Jaioberriei, bildotsa. Ahari zikiratua, buzkantzak egiteko hobe. Bildotsa egiteko dagoen ardia, aharituta dagoela esaten da. Bildotsik ez duen ardiari, antzua. Artaldearen aurrean doan ardiaren inguruko kontuak.

Transkripzioa

- Bai, baiña arkazte edo...
- Arkaztia? Bai.
- Baitta?
- Arkaztia, ardixena da hori. Arkaztia da urtekua.
- A! Urte batekua?
- Urte batekua. Arkaztia.
- Gero, jaioberrikeri arkumia esaten jakue?
- Bai. Arkumia edo bildotsa. Hamen bildotsa.
- Arkumia hemen ez da esaten, ez?
- Ez, hamen ez. Hamen bertan ez, hamen bildotsa esaten da. Arkumia

esango da, ba, Bergaratik harutz, Zumarragatik harutz arkumia esango da. Baiña hamen ez. Zuenian be bildotsa.

- Bai... Gero, bi urtekuari? Bi urtekuari [primala] esaten jako? Ez, ezta?

- Bi urtekuari... hori ez dot zertzen hori.

- Gero, hiru urtekuari? Ardixa?

- Ardixa.

- Ardixa, ez? Gero, bi urteko adarixari? Adaritxua esaten jako?

- Adaritua?

- Adaritxua edo...

- Bai, adaritua. Batzuk esaten dotse adaritua. Adaritxua ba... Aurretik esaten jako bildots-adarixa. Bildotsa [da] urtebete arte ta gero adaritua. Gero adarixa. Ta urte bikin, artian, ba, bai, balio izeten dau hamar ardindako edo gutxindako, baiña errebañuan ez dau balio. Haren kontura ezin leike laga errebañua urte bateko bildotsetarako.

- Gero, adarixak kapau eitten zien, ezta?

- Bai, kapatzen zien.

- Ta horri zela esaten jakue adari [kapaua]?

- Adari kapaua. Sekula ez dou guk kapau, baiña ha ona izen bihar da adari kapaua. Adari kapaua. Adari kapaua lehen asko.

- Ta hori zeaittik eitten zan, ba?

- Hobia dalako, buzkantzak eitteko hobia dalako eitten zan hori. Ta gero basuan, ba, zuk badaukazu igual, bihar dabe hiru ta bat ez badozu nahi eukitzia edo haren razarik ez dozu nahi, ba, kapau. Ta han ibiliko da ha, harek ez dauka zerik.

- Gero, bildotsa eitteko dauanian zela esaten jako? Ardi betia edo? Ez, hemen ez da esango hori, ezta? Adarittuta?

- Adarittuta. Adaittuta dare. Ardi betia be ondo dao.

- Baiña hemen ardi betia ez da esaten, ezta?

- Ez, ez, sekula ez dot entzun. Adarittuta dare.

- Gero, ume bako ardixari?

- Antzua.

- Gero, errebañuan beti aurrian juaten dan ardixari zeozelan esaten jako? "Gioia" edo "irazko" edo holakorik...?

- Sekula ez dotsau ezer esan, baiña badare e! Beti aurrenengo faten dana beti bat egoten da. Beti-beti baten bat! Ha egunero. Ha egun batian aurrian ta atzian sekula ez da fango e! Beti aurrian fango da. Ta atzenengo faten dana atzenengo!

28. Ardi adardunak

- **Erref:** BER-093/038
- **Iraupena:** 0:00:24. **Hasi:** 00:54:11. **Bukatu:** 00:54:35
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Baserría » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak

Laburpena:

Adarduna; adargabekoa. Ahari motza.

Transkripzioa

- Ardixak adarrak euki ala ez, izen diferentia eukitzen dabe? Adardunak edo...

- Bai, adarduna, adarbakua ta adarixeri esaten jakue, ba, adardunari

esaten jako adarixari. Adari motza. Adari motza esan ezker adar baekua dala badakizu. Adari motza adar bakua.

29. Ardi klase desberdinak

- **Erref:** BER-093/039
- **Iraupena:** 0:00:41. **Hasi:** 00:54:35. **Bukatu:** 00:55:16
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak

Laburpena:

Ardi klase desberdinak. Latxak. Mutur pinttoa, gorria, beltza...

Transkripzioa

- Adari motza adarbakua.
- Gero, ardixen artian be badaoz klasiak, burubaltza ta... burugorria ta...
- Milla klase.
- Baiña danak, horrek danak die latxa barruan, ezta?
- Bai, bai, latxa barruan dia danak! Baiña mutur pinttua ta... bueno! Oin ya razia hobeto ipinita dao, baiña... Ta zein hobia dan be ez jako igarten e! Igual izengo da mutur... Bai, oin, ba, razia ipinita razia, razia, razia, baiña bat mutur gorria, beste bat baltza, beste bat pinttua, beste bat zurixa, beste bat nabarra... ta danen artian egongo dia, ba... Igual egongo da nabarra ardirik onena kuadrillan ta razan ipintzen dittue, ba, zuk ferixa batera ta premixoa batera fan bihar badozu, ba han eruan bihar dozu razia, ez dakizu? Mutur gorria edo baltza edo "lo que sea", danak latxak.
- Baiña danak latxak...
- Bai.

30. Ardi klase desberdinak

- **Erref:** BER-093/041
- **Iraupena:** 0:00:12. **Hasi:** 00:55:28. **Bukatu:** 00:55:40
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak
- Euskara » Lexikoa

Laburpena:

Bekokian ile-multzoa duen ardiari, "mototxa".

Transkripzioa

- Gero, bekokian hemen ule moltzua daukenari...?
- Mototxa!
- Mototxa...
- Mototx haundixa ta mototx txikixa ta izenak hor eukitzen dittue.

31. Ardiei egiten zizkieten belarri-markak

- **Erref:** BER-093/043
- **Iraupena:** 0:00:30. **Hasi:** 00:56:11. **Bukatu:** 00:56:41
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak

Laburpena:

Belarri-markak. Beraien ardiei, urkila ezartzen zieten belarri bietan. Urkilak; akatsak.

Transkripzioa

- Gero, "akatsa"?
- Horrek [...]?
- Ez, belarri-markak.
- A! Bai, "akatsa" ta "bitzatua" ta horrek belarriko zerak dia!
- Ta hemen hola esaten jakue?
- Ez. Ba, belarriko markak esaten jakue hemen. Edo [gurian...] esan dotsut, "urkillia" belarri puntan "trast" kendu ta bixetan urkillia geratzen [zan] gure ardixeri. Beste batzuk azpikaldetik [kentzen] dotse "trast" zati bat; bestiak gaiñetik ta bestiak alde bittatik ta... mila... Horretzek dia, horrek, urkillak edo akatsak, horrek jakitten... Ta pastoriak jakitten dau, "honek hangotxe ardixak dittuk. Hango..." Seillua moduan dia horrek.

32. Ardiaren gorputz-atalak

- **Erref:** BER-093/044
- **Iraupena:** 0:00:55. **Hasi:** 00:56:41. **Bukatu:** 00:57:36
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Euskara » Lexikoa

Laburpena:

Ardiaren gorputz-zatiak: burua, kokotsa, kokotspea, haginak, belarriak, errapea, apatxak.

Transkripzioa

- Gero, gorputzeko zatixak ardixanak... Bueno, burua... gero, ez dakit... Ze zati dauzka? Burua...

- Burua. Ta... beren zatixak?

- Bai. Danak. Burua, begixak...

- Okotza, okozpia, hagiñak, belarrixak, [...]

- Errapia?

- Errapia.

- Gero, apatxak esaten da hamen?

- Bai. Apatxak dia atzazkalak.

- Ta kaskuak zer die?

- Horretxek, horrek be, kaskuak be horretxek dia, apatxen zerak dia. Kaskua ta atzazkala, bueno, kaskua azpixa izengo dau, baiña atzazkalak aurrera doiaz. Horrek batera [joten] dabe. Apatxak motzak edo luziak edo...

33. Zintzarriak erabiltzen zituzten

- **Erref:** BER-093/045
- **Iraupena:** 0:01:10. **Hasi:** 00:57:36. **Bukatu:** 00:58:46
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak
- Euskara » Lexikoa

Laburpena:

Zintzarriek barruan adar zati bat izaten dute.

Transkripzioa

- Intxarrixak barruan, zaratia etaratzeko, zer eukitzen dabe?

- Miña, min... zer bat eukitzen dabe. Guk miña esaten dotsau. Holako, honetxen moduko zer bat, uhelakin barruan lotuta egoten dana. "Taka, taka, taka" [harek] jotzen dau.

- Uhela zer da?

- Uhela, ba, narru zati bat! Holako narru zati bat. E? Korapillua eitten dotsazu hor "tiki-taka" ta hamen geratzen da txingiliska miña, intxarrixari. Harek eitten dau behia jotzen dau harek [ikaria eindako guztittan].

- Miña zer da, adar zati bat...?

- Miña izaten da batzutan hazurrezkua. Oiñ arte beti izen da adarra, ganauan adarra. Ipiñi ondo, honexen moduan. Oiñ eitten dittue plastikozkuak. Elgetan dao, intxarrixak eitten dittuana Elgetan dao. Millaka intxarrixak daukaz Elgetan ta harek eitten dittu, miñak eitten dittu. Ta ez dia merkiak e! Nik iaz behixendako intxarri bat ipiñi notsan ta hirurogei euro kobrau ostan.

34. Artzainek erabiltzen zuten arropa

- **Erref:** BER-093/046
- **Iraupena:** 0:01:14. **Hasi:** 00:58:46. **Bukatu:** 01:00:00
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak
- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Artzainen arropa. Abarka beltzak, artilezko jertsea, ardi narrua. "Sopittia", abarkak azpialdean izaten zuen narrua.

Transkripzioa

- Pastorien erropak... zuk sekula ezautu dozu "kapusai" edo... izena sekula entzun dozu?
- Kapusai...
- Kapusaixa, antziñako...
- Bai, baiña nik ez dot hori [...]
- Ez, ezta? Hori hemen...
- Hemen, ba, hamen bertako pastoriak, iñora fan baekuak e...
- Pastore normal batek ardizaiñan zebillenian ze erropa eruatzen zeban?
- Ba, hamen, erropia pastoriana: abarka-galtzak, beste etxian eindako jertse haundi bat ardi-uliakin ta ardi-narrua igual geiñetik!
- Ardi-narrua bai?
- Ardi-narrua, ardi-narrua asko ibiltzen zan. Gerrixan be bai! Ardi-narrua ona da. Bueno, ona zan... Oin ez da ibiltzen, baiña ardi-narrua [uliakin] barrua hartu ta berotu eitten dau harek. Ardi-narrua, asko usau. Onbre!
- Gero, ardi-narruakin eindako txalekuak... horrek... izenen bat edo?
- Eukiko eban, baiña nik etxian ez dot ezautu txalekorik...
- "Delanteruak" edo holan...
- Ez dot ezautu.
- Gero, lurretan ibiltzeko, abarka azpizetan jartzeko "bularreta" edo holako izenen bat?
- Abarkak... lehen basarritan eitten zien moduko abarkenak [zerian]?
- "Zatak" edo... Ez?
- Abarkak eitten zien, ba, ganau-narruakin eitten zien abarkak. Ta azpizetan ipintzen jakuen sopittia. Sopittia, apurtzen zanian. Abarka zahar sopitta...

35. Baserriko bizimoduaren aldaketa alor ezberdinetan

- **Erref:** BER-174/001
- **Iraupena:** 0:01:35. **Hasi:** 00:00:00. **Bukatu:** 00:01:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Natura » Fauna
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak
- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Bizimodua asko aldatu da. Lana, dirua, ohiturak, jakituria... Guztia aldatu da. Ingurua ere asko aldatu da. Zelaiak, soroak, basoak... Nolakoak ziren. Basoko animaliak. Gaztaina-zuhaitzen gaitza.

Transkripzioa

- Bizimodua asko aldatu da hemen inguruan?
- Bai, bai, bai, asko aldatu da. Askok, asko.
- Zetan igartzen dozu zuk aldatu dala?

- Bai. Zetan? Ba, bizimoduan. Danian! Lana, dirua, jakiturixia... dana aldatu da! Kostunbre danak!

- Bai, e?

- Bai!

- Zelakua zan sasoi baten hau inguruau?

- Hau, ba... Hau, ba, oin baiño... ba, edarraua, klaro. Solotan [eukitzen] zan artua alde batian, garixa bestian, arbixa... Ganauak danian, txori asko... Oin ez dao, txoririk be ez dao.

- Oseake, ugarixa zan, ez? Hemen...

- Bai, ugarixa, ugarixa.

- Eta basua-ta zelakua zan?

- Basuak, ba, oin dana piñua daon moduan, zian, ba, paguak, haitzak... Nik gaztaiña gutxi ezautu naben ya ordurako igartu ein zian ta.

- Ze etorri jakuen, gaitzen bat edo...?

- Bai, gaitza etorri jakuen, ta oinddio badauka. Oin be sortzen dia landarak eta urte batzuk pasautakuan, “dak!”, atzera igartu eitten dia. Gero besten bat etorten da atzera; txorixak hazixa zabaltzen dabe, harek gaztaiñak eta.

- Eta zegaïttik, ba? Noiz etorri jakuen...?

- Hori? Hori etorri jakuen, ba, oin... ixa ehun urte etorriko [jakuen] gaitza gaztaiñei. Ta danak ihartu zian, e! Gipuzkuan ta Bizkeixan fuera!

36. Gaztainondoek zuten garrantzia garai batean

- **Erref:** BER-174/002
- **Iraupena:** 0:02:30. **Hasi:** 00:01:35. **Bukatu:** 00:04:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Baserría » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua

Laburpena:

Garai batean, gaztainak garrantzi handia izan zuen. Baserrian lan asko egoten zen urte sasoi batzuetan: gaztaina-batzea, ira-batzea... Lan handia izaten zen gaztaina-batzea. Auzoko gizon nagusi batek behin esandakoa: "Hobe danak igartuko balira!". Gaztaina, janari nagusia. Gaztaina nola jaten zen: erreta eta egosita.

Transkripzioa

- Hemen sasoi baten gaztaiña inportantia izango zan...?

- Ta sasoi baten lehen gaztaiña... Sasoi honetan egoten zan lan asko: gaztaiña, garua ta gero garixak be erain bihar. Gero gaztaiñak ihartu izanian, ba...

- Orduan, gaztaiña ze erabiltzen zenduen asko jateko, ez?

- Bai, ba! Dana jateko. Ta saltzeko! Ta ganauendako be bai batu ezkerro danak.

- Azkenian danerako aprobetxatzen zan...

- Bihako, ze gaztaiña asko egoten zan ta. Hor beheko gizon batek esaten zeban beti... Ba, gero, askotan ixo arbolara, hagiakin bota ein bihar izaten dia; danak ez dia jausten... igual bi hillebetera-edo jausten da. “Danak ihartuko balia hobe” esaten ei eban berak gaztetan, ta gero danak ihartu.

- Klaro, orduan lan haundixa izango zan, ez?

- Buf! Lana terriblia! Etxe-ondotan pillak eitten zian. Eitten zian ez gaztaiña aliakin, e! Bere koskolakin. Han konserbau eitten zan gaztaiña. Bere... badakizu zelan eukitzen daben, ezta?

- Bai, bai, bai.

- Han konserbau eitten zan pilla haundixak. Gero negu guztian, ba, benga handitxi! Zera, jateko, jana prinzipala!

- Hori da. Eta...

- Hamen beste gizon batek esaten ostan [neri], zahar batek, ba, gaztaiñak ihartzen hasi zianian, bilddurtuta danak "Ze jango ete dou hamendik aurrera?". Ta gero patatak ta porruiek handik aurrera. Artian patatarik be ez.

- Hori esan deste, bai, patata gitxi, ez?

- Sartu be ez zeban iñok eitten gaiñera! Ez zeban hain [...] ta.

- Oin ixa edoze gauzatarako erabiltzen da, ta orduan...

- Oin danerako.

- Eta orduan gaztaiñia zan...

- E? Orduan gaztaiñia.

- Orduan patatak biharrian...

- Gaztaiñia. Lehelengotan egositta jaten zian ta gero tanboliñian erreta.

- Ze izaten zan, hasieran egositta ta gero...?

- Bai, berdia egoten da, ta berdia dauenian ez da erretzen ondo; sikatutakuan erretzen da.

- Eta umetan, ez dakit, gogoratzen dozu zuri zelan gustatzen jatzuzen gehixao gaztaiñak, erreta ala egositta?

- Erreta nahixao.

- Bai, umetan, biharbada, eta jente nausixak...

- Umetan?

- Eta jente nausixak egositta nahixao edo...?

- Ba, umiak badakizu zeaittik ez daben nahi? Lana eukitzen eben zuritzen, ta umiei emoten otsen dana zuritzeko. Ta ha erreten hasten zienien zurittu biharrik ez. Ondo erre ezkerro, ba, nausixak be jaten eben; oin, gehixei erre ezkerro, azala gogortzen bajakuen, ba, orduan hagiñik be ez zeban eukitzen formalik.

37. Gaztaina-batzea nola egiten zen

- **Erref:** BER-174/003
- **Iraupena:** 0:02:25. **Hasi:** 00:04:05. **Bukatu:** 00:06:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Aisia » Mendia eta hondartza » Mendiko bilketak

Laburpena:

<p>Gaztainak nola batzen zituzten: lurretik jasota; haga batekin zuhaitzetik botatzen zituzten. Zakueta etxera eramaten zituzten. Gaztainak batzeko erabiltzen zen tresna. Kanpoan lagatzen ziren gaztainak, multzoan. Ganadu-jana.</p>

Transkripzioa

- Orduan, esaten dozu, gaztaiñia batu zelan batzen zenduen? Hagiakin bota...?

- Bai. Bueno, bai, hagiakin jo ta bota. Ta lurrera. Nik ez neban asko ikusi hori, baiña... Guk lurrian gehixena. Ta, ba, ni akordatzen naiz bastante gaztaiña batzen zana be bai. Batu ta zakueta etxera ekarten dia, zaku haundittan.

- Eta batu gero zelan?

- A! Eitten da zer bat, gantxu bat eitten da, egur bat, gaztaiñako... berakin gaztaiñako egur bat, ba, zabaldu ta itxi berez eitten dana. Ta eskuan hartzen da ta "ri-ra!", muelle bat daukala emoten dau, baiña ez dauka ezebe.

- Eta izenik-edo bazekan horrek?

- E?

- Izenik bazekan?

- Ez dakit, ba, horrek izenik... Ez dakit, e!

- Bai, [ha] zer bat, buelta emoten jakon egur zuzen bati. E? Mehetu, ta hola, hola eitten eban beti, hartu ta "trak, trak, trak, trak".

- Eta esaten dozu gero gorde koskol ta guzti gordetzen zebela, ez?

- Bai, [koskola ta guzti], pillia ein hantxe, kanpuan, e! Barruan ez zan lekuri egoten ta. Kanpotan egoten zien. Batzuk hobe zala esaten eben, ez dakit.

- Orduan, negu guztian edo...

- Bai, negu guztian.

- ... kanpuan? Ba, zeozekin tapau...

- Bai, bai. Ta astixa euanian, ba, pilla bat apartau ta barrura ekarri ta hortaraxe. Gero txikixak apartau [gauza] ez dianak ta harek emoten jakuen ardixei edo behixei edo, hondarrak, gauza ez dianak. Eukitzen dabe. Ba, gaztaiñak eukitzen dittu bi edo hiru ale, ta gero aldamenian txiki-txikixak, azalak, eukitten dittu beste batzuk. Ta harek apartau ta ganauak jaten zittuen. Ta pillan sobratzen bazan be harek be ganauendako.

- Eta ganauei ze... behixei...?

- Behixei ta ardixei. Bueno, behixendako ez zan asko geratzen, baiña ardixak gustora jaten eben. Ta gero ardixak kanpuan be jaten eben geratutako hondarrak, basuan billatzen zittuen danak, ta batzuk errebentau be [eitten] eben, e! Lehelengotan. Lehelengo [jausten] hasten zianian ardixak... ta harek beti egoten dia kanpuan, ta orduan pixkat jaten edo zera ta bata baiño bestiak gehixao jatearren edo beinga!, "ra-ra-ra". Ta gero, gaztaiña asko jan ezker, ba, ase eitten jakuen itxuria, ta harek errebentau eitten eben "prat". Harek ardixak aprobetxatzen zian, e! Ez zian akabatzen hola golpe-golpera, baiña... Bai.

- Eta esaten dozu gero zakutan sartu...

- Zakutan sartu eta etxera ekarri.

- Eta etxera. Eta saltzeko be izaten zian, ez?

- Bai saltzeko izeten zian. Gurian, bueno, salduko zan hamen be baiña hor, hor [beheko etxian] ta asko saltzen eben gaztaiña. Asko, e!

- Eta ze... hemen Brgaran edo...?

- Bai, Bergaran. Erostailliak egongo zian orduan be, almazenistak egongo zian. Ta harek alia garbixa ta ona erosten eben, e! Bai. Gure amamak esaten eban Elgetatik be etorten ei zien andrak, ba, basarritarrak laga gaztaiña nahikua batutakuan, ba, laga. Beste lan batzuk ein bihar, garixak edo ta... Elgetatik andrak etorten zian azkenengo hondarrak batzera. Bai, hartu ta zakukada bat bizkarrian eruan ezker, ba, edarto!

- Eta, esaten dozu, oin sasoi honetan, gaztaiñiaz aparte, gero garua be...?

- Garua bai, garua. Ta artian igitaixakin ebaten zan garua, e! Igetaixa. Jakingo dozu zer dan, ezta?

- Bai, bai, bai.

. Ta "raka-raka-raka" danian. Ta gero, etxera ekarri bihar garua. Garua gauza inportantia zan!

- Bai, sasoi baten bai, ez? Eta hemen garo-sail haundixak zekazuezen edo... hemen inguruan?

- Bai, bai, bai. Garo-saillak eren mendi-gaiñetan onak, e! Ta terrenuak asko balio eben orduan.

38. Gaztainak etxerako eta kalean saltzeko

- **Erref:** BER-174/004
- **Iraupena:** 0:00:50. **Hasi:** 00:06:30. **Bukatu:** 00:07:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua
- Baserría » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera

Laburpena:

Gaztainak zakuetan eramaten ziren etxera. Kalera ere eramaten ziren saltzera.

Transkripzioa

- Eta esaten dozu gero zakutan sartu...
- Zakutan sartu eta etxera ekarri.
- Eta etxera. Eta saltzeko be izaten zian, ez?
- Bai saltzeko izeten zian. Gurian, bueno, salduko zan hamen be baiña hor, hor [beheko etxian] ta asko saltzen eben gaztaiña. Asko, e!
- Eta ze... hemen Bergaran edo...?
- Bai, Bergaran. Erostailliak egongo zian orduan be, almalenistak egongo zian. Ta harek alia garbixa ta ona erosten eben, e! Bai. Gure amamak esaten eban Elgetatik be etorten ei zien andrak, ba, basarritarrak laga gaztaiña nahikua batutakuan, ba, laga. Beste lan batzuk ein bihar, garixak edo ta... Elgetatik andrak etorten zian azkenengo hondarrak batzera. Bai, hartu ta zakukada bat bizkarrian eruan ezker, ba, edarto!

39. Garo-batzearen garrantzia

- **Erref:** BER-174/005
- **Iraupena:** 0:02:10. **Hasi:** 00:07:20. **Bukatu:** 00:09:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua
- Baserría » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa
- Baserría » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

Garo-batzea; igitaiarekin mozten zen ira. Garo-sail handiak zituzten inguruan. Pinudiak. Garoa zertarako erabiltzen zen: abereei azpiak egiteko; satsa egiteko... Satsa, lurrarentzat ongarri onena.

Transkripzioa

- Sasoi honetan, gaztaiñiaz aparte, gero garua be...?
- Garua bai, garua. Ta artian igitaxakin ebaten zan garua, e! Igetaixa. Jakingo dozu zer dan, ezta?
- Bai, bai, bai.
- . Ta "raka-raka-raka" danian. Ta gero etxera ekarri bihar garua. Garua gauza inportantia zan!
- Bai, sasoi baten bai, ez? Eta hemen garo-sail haundixak zekazuezen edo... hemen inguruan?
- Bai, bai, bai. Garo-saillak eren mendi-gaiñetan onak, e! Ta terrenuak asko

balio eben orduan. Asko balio eben. Gaur, gaur gehixao, ezta, pezetetan, diru gehixao, baiña orduan euken balore bat basuak. Oin ez dauka. Gaur-gaur, piñudixa bota ezkerro, batek piñudi haundi bat, ba, erdixa inguru han geratzen da ha, ez dau [sartzerik] be nahi. Oingo gaztiak-eta ez dabe nahi hori.

- Lan asko eta...

- Ha etorten da... Bai, lan asko dauka, ta gero hogeta hamar urtera artian... Lehen, ba, diru pixkat hartzen zan apeiakin, papelerarako ta, baiña oin ez da hartzen dirurik be. Ta derrior kendu ein bihar dozu.

- Hogeta hamar urte urte asko dia...

- Bai, hogeta hamar urte lehelengotik, ta berrogei hobe.

- Eta garua batzera zelan juaten ziñazien edo?

- Garua ebatera astixa euan denpora danian, beti.

- Ze izaten zan, inportantia gero ganauari azpizak eitteko edo?

- Bai, ta azpizak eitteko bakarrik ez zan inportantia, zan satsa biher izeten zan solotarako. E? Soluai bota ein bihar jakon! Orduan ez euan abonui. Ta ha botatzen zan soluai gaiñian, "ra-ra-ra-ra", zabaldu eitten zan gero. Gero satsa [ganauei] etara kanpora. Ha, fermentau eitten eban harek gero pillan; xehe-xehe eitten zan, gaiñera, txiki... apurtu. Gero soluan zabaldu gaiñian, abonua moduan, bardin.

- Orduan, abono moduan satsa erabiltzen zan?

- Bai, bai. Inportantzia haundiña abonutarako eukan harek, soluai botatzeko gaiñian. Oin, oin [gaiñera] ez jako soluai [botatzen]. Orduan danak, solo danak, bal-baltz geratzen zian botata. Dana, e! "rrrrrrrr", ta, klaro, hori da negurako ta udarako ta, ba, noberak erropia jastia moduan soluandako. Bai, abonua da; garua abonua zan.

40. Lurrarentzat gehien erabiltzen zuten ongarria satsa zen

- **Erref:** BER-174/006
- **Iraupena:** 0:01:50. **Hasi:** 00:09:30. **Bukatu:** 00:11:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa
- Baserría » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak
- Baserría » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

Lurrarentzat ongarri onena, satsa. Karea ere erabiltzen zen. Karobiak inguruan. Gaztandola baserrian karea egin zuteneko kontuak.

Transkripzioa

- Abono moduan ze erabiltzen zenduen satsa ta karia be erabiltzen zan?

- Bai, karia be erabiltzen zan, baiña gutxi karia, e! Karobixak hamen badare egondako lekuak. Baiña nere denpora ezkerro gutxi. Aurretik eitten eben karia. Ta karia botako zotsen, botatzen zotsenian, seguramente, gehixegi, batera gehixegi. [Gutxi hobe] eskatzen dau kariak. Orduan karabixa eitten eben batek, ba, bua! Botatzen eban solotan sendo ta lurra harrotzen eban gehixegi. Nik karia eitten ezautu dot hortxe, Gaztandolan. Basarri bat dao hor Goimendixan; Bergarakua da haura. Han bai. Harek be bota otsen karetan...! Karabixa ein eben, baiña buo! Gehixegi. Ya lau urtian, lau urtetik lau urtera-edo bota ezkerro aldiko... Oin be bai, falta [dauke], honek lurrok kare faltia dauke.

- Hori zelan igartzen da?

- Analisetik. [...] hortik lau urtetik lau urtera eskatzen dau, ba... Zuk... Nik analisa bialtzen badot zerera, eittera, zenbat kare bota bihar jakon, ba, esango dotsue. Ba, hainbeste tonelada hainbeste hektareai. Ta handik lau urtera beste hainbeste; aldiko gutxi. Honek danok falta dabe karia, lur honek danok.

- Eta lehen, ez dakit, zeu gaztia ziñanian, analisisak-eta eitten zian?

- Ez, artian ez zian eitten.

- Artian ez, ez?

- Ez. Orduan, klaro, ez zan jakitzen...

- Guk analisisak lehelengo aldiz, ba, ointxe hogeta hamar bat urte edo ein giñuan. "Falta de cal y...", bai, berak esaten dittu danak, "Hay que echarle esto", baiña "falta de cal" badauke. Ta urak, berriro, sobre dauka karia honek uronek.

- A, bai, e?

- Bai. [Horri] eitten jako kostria, ta hori da pixkat karia, behintzat, pixkat. Dana ez da izengo, baiña...

41. Garoa igitaiarekin mozten zuten

- **Erref:** BER-174/007
- **Iraupena:** 0:02:10. **Hasi:** 00:11:20. **Bukatu:** 00:13:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua
- Baserrria » Baserriko lanak » Lurra lantzea
- Baserrria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Garoaren garrantzia. Garo-sailak erosi egiten ziren. Garo-sail ona, paraje lauan egoten zen, mendi-gainetan. Zergatik mozten zen iria igitaiarekin. Noiz hasi ziren segarekin mozten.

Transkripzioa

- Eta, orduan, esaten dozu, garua inportantia. Hori, ez?...

- Bai, bai, garua zan inportantia!

- Ongarrixa ta...

- Garua ez eukanak eta dirua eukanak garo-sail ona nun dauen jakitzen bazeben, erosi eitten eban, e! Urrin bada be bai, e! Ez jako ardura hemendik ixa [Ibarrondora] juanda be.

- Orduan garo-sillak ez zian izaten hemen noberanak normalian, edo bai?

- Bai, hamen...

- Baiña erosi be eitten zian...?

- Bai, baiña batek saltzeko ipini leike garo-sail bat, ezta?, dirua falta edo. Ta harek terrenuak dirua [eukitten eban]. Bai.

- Eta ze ordaintzen zan? Asko?

- E?

- Asko ordaintzen zan ala...?

- Bai, bai, orduko denporarako asko ordaintzen zan. Nik [ezin neike esan zenbat zer], baiña orduko denporarako garo-sailla zan gauza estimau bat. Segiakin ebai, ta gero burdixa kargatzeko lekuak be onak euki deixela. Lau samarra bazan ta... Garo-sailla ona, jeneralmente, paraje lauan egoten zan, mendi-gaiñetan, hor. Ekin Gallastegi Torretik hortik Elgetara bittarteko hori gaiñori be oso ona zan garua eitten.

- Eta esan dozu lehen igitaxakin ...

- E?
- Igitaixakin mozten zebela...
- Bai, igitaixakin.
- Zegaittik igitaixakin ta ez segiakin?
- E? Segiakin hasi zian, ba, segia etorri zanian, ta segan jentia ikasi ebanian. Gure aittajaunak-eta segaik ez eban hartuko sekula be! Ta aittak bai. Ta guk igetaixa gutxi, garixa ebateko bakarrik. Garua, nik ezdot ebai garoik igetaixakin. Txarra parajia egonda be, ta batzeko nekeza egonda be beti segiakin. Eske igetaixakin ebaten dana... Zuk eitten dozu holan "rak" hartu ta "ra-ra", aspel bat eitten da, ta ha lagatzen dozu "danba!" zuzen-zuzen: kertenak alde batera, bestia bestera. Ta zuzen-zuzen, e! Gero beste [bat be botatzeko], hiru igual alkarren gaiñian. Ta harek, paraje txarra bazan, ba, burdixa kargatzeko lekura eruan ein bihar izeten zian. Karga bat ein ta... Segiakin ebaitakua, berriro, paraje ona, "raka-raka" batzen ta goittik behera bueltaka-bueltaka-bueltaka bide ondoraiño. Bai.
- Bai, hor egongo dia, ezta...
- Ikasi ein bihar dia horrek. Ta oin, ba, iñok be ez daki horrek. Ta igetaixa zer dan be ez daki. Etxe askotan igetairik be ez da egongo. Igetaixa badakizu ze dan, ezta?
- Bai, baiña ondiokan egongo da, ez?
- Bai, neuk be bi daukat hola formalak; bat erosi ein neban, [gaiñera], ointxe puntuan eukitzearren.
- Erabili, biharbada, asko ez...
- Bai, erabili be zeoze...

42. Gari-ebakitzeko igitaiak nolakoak ziren

- **Erref:** BER-174/008
- **Iraupena:** 0:02:50. **Hasi:** 00:13:30. **Bukatu:** 00:16:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko tresnak
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Esaerak

Laburpena:

Gari-ebakitzeko igitaiak nolakoak ziren; hagindun igitaiak. Uberako errementaria. Pertsona bakoitzak garia mozteko teknika desberdina. Auzoan erabiltzen zuten esaera.

Transkripzioa

- Ta oin, ba, iñok be ez daki horrek. Ta igetaixa zer dan be ez daki. Etxe askotan igetairik be ez da egongo. Igetaixa badakizu ze dan, ezta?
- Bai, baiña ondiokan egongo da, ez?
- Bai, neuk be bi daukat hola formalak; bat erosi ein neban, [gaiñera], ointxe puntuan eukitzearren.
- Erabili, biharbada, asko ez...
- Bai, erabili be zeoze [ein bihar ta], sasi bat ebai edo, ez dakizu? Baso askotara fan be ezin leike ein ta. Oin, bazoiaz mendira ta igetaixa badaukazu, "rast! rast!" ebai ta pasau eitten zara. Igetaixak gastau ein dia. Gari-ebateko igetaixak, horrek hagindunak izeten zian, gaiñera.
- Ze izaten zian?
- Garixa ebateko igetaixak eukitzen eben hagiñak danian, "ra-ra-ra".
- A! Diferentia zian?
- Bai, diferentia zian. Harek Uberan be eitten zittun, Uberako

errmentarixak be eitten zittuan.

- Bai, e?

- Bai.

- Eta zelakuak zian, orduan? Hagiñak zekazen?

- Hagintxuak, txiki-txikixak, zerian, barruan, hojan. [Hau]... kutxilluak eukitzen dittu, ba?

- Bai, bai, bai.

- Iguala, bardiña. Holakotxe hagintxuekin, igetaixa. Hau guk esaten [dotsaun] oin daren igetaixak horrek dia, ba, kutxillo fijuak zeran moduan, sega-igetaixa [esaten...] horrek. Horrek ez dauka hagiñik, baiña bestiak ez dia sega-igetaixak, bestiak dia garixa ebateko igetaixak.

- Eta espezialmente, osea, garixa ebatekuak?

- Bai, bai garixa ebateko eindda espezialmente.

- Eta zegaittik edo? Hobeto ebaten zan halan garixa?

- Bai, heldu eitten dotse ta. Bestiak laban eitten dau pixkat motza badau edo, ta [harek] garixa ebateko. Harek holan izaten dia, arkuak eukitzen dabe. Ta kertenakin. Guk Uberako zeranak ez giñuzen erabiltten, Uberako errementarixanak, baiña horrek fama haundixa euen. Horrek ferixetara fan ta, ba, berakin ohittutakuak. Pixkat, hola, igetaixa igesixa ipintten eban, gaiñera, zabaltxuaua muturra ta. Ta, klaro, askok garixa, ba, eskutakada haundixa edo hartzekuak edo ikasittakuak harekin gehixao ebaten eban. Gorautik be bai, e! Garixa batzuk nahi izeten eben behetik ebatia etxe batzutan; beste batzuk goratxuaotik.

- Hor etxe bakoitzak, orduan, beran...

- Bai, ez, persona bakotxak jeneralmente. Bai. [...] garixa, gerrikomiñakin dauenak, ba, ezin leike behetik makurtuta ibili ta harek, halakuak, pixkat goratxuaotik. Hamen Elgetan, ba, etxe baten hamen bestekuak faten zian gari ebatera ta horko gizonak, ba, goratxuaotik ebaten eban pixkat. Goratxuaotik ebaten dabenak harek bere ohitturia eruaten dau beti. Bai, hasiko da behetik ebaten, baiña hamar miñutu barru jarriko da bere martxan. Elgetan [hori] esan otsan horri mutilorri: "Zuen zaharra pasatzen dan lekuan gari-ebaten hurrengo egunian, behintzat, behixak ondo jatxitta bialdu bihar". Badakizu ze esan nahi daben horrek? Behixei errapiak behera fan ezkerro garixa ebaittako lekuan urratu eingo dabela.

43. Garoarekin zugatzak egiten zituzten

- **Erref:** BER-174/009
- **Iraupena:** 0:02:30. **Hasi:** 00:16:20. **Bukatu:** 00:18:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua
- Baserría » Baserriko lanak » Lurra lantzea

Laburpena:

Garoa ere hagindun igitaiarekin mozten zen. Igitai bakoitza zertarako erabiltzen zen. Garoa gurdian kargatu eta etxera ekartzen zen. Ondoren pilatu eta kanpoan zugatzak egiten ziren, metak. Garo-metak nola egiten ziren.

Transkripzioa

- Orduan, garua ebateko igitai e...

- Hagindunakin ebaten zan jeneralmente garua be, harek heldu eitten dau, gogor heltzen dau ta, tirakada hobia, bestiak ba, labandu leike pixkat [moztxuau] euki ezkerro hagiñik bakua, ta arku txikitxuaua eta igitai

kuriosoagua, txikitxuauak izaten dira. Harek izaten dira arbixa txikitzeko, erremolatxia txikitzeko, etxian, barruan, ganauandako, hartu ta, tras-tras-tras... hortarakoxe dia horrek.

- Ta gero garua zelan jeisten ziñuen? Burdixakin, burdixa kargau...

- Bai, ekarri etxera ta pillau, eitten zian, ba barruan lekurik ez zan egoten asko be, kanpuan eitten zian zugatzak... zugatza badakizu ze dan? Bedar metak, ikusiko ziñuan, ba horretxek zugatzak, garuakin be eitten zian e, ondo eiñ ezker, han ez zan... urte bixan be ez da [mozten], ondo eiñ bihar, puntia rraa! Hartu behetik hola, puntia zorrotza eukitten bazan...

- Eta zelan eitten zian ba garo metak?

- Ba, jarri bat gaiñian ta beste batek bota gaiñera, bat gaiñian egoten zan, sartzen zan egur bat erdixan, honen moduan, bat bakarra, bueltan-bueltan, lehenengo zabal hartzen zan ondua, ta gero gora orduko, ba estu-estu-estu-estu, puntan ipini ezker, zeozer, e, punta-punta-puntan ta ipinten ez bajakon be, oiñ badare plastikuak eta zerak baiña orduan ez zeuan ezebe, oiñ, e, danak gastau dia horrek!

- Eta puntan zeoze ipintzen jakon, e?

- Bai, zeoze ipintzen jakon batzutan, puntan-puntan, zeozer, ez dakit, edozer gauza, zaku zahar bat ez bada be, baina ez baeuan be, batzuk eitten eben, ba, ifiñi garua hola, kertenakin gora begira, ta lotu han pixkat, ta gero ba, harek botatzen eban dana kanpora.

- Eta hor esan dozun makilla horri zelan esaten jakon, ardatza edo zelan?

- Ba, ardatza... bai, ardatza. Hori, zulo bat eitten zan lurrian ta gogor sartzen zan, ta han egoten zan ha, baiña, bedarrandako be bai, oiñ bedar-ardatzik ez da eitten, oiñ eitten dia pelotak eta fuera. Nik ez dot ikusi fan dan urtietan, bape.

- Gero eta gehitxuau ikusten dia...

- Je...

- Orduan garuakin be eitten zan...

- Bai, bai, garuakin eitten zian, asko gaiñera, basuan be, bertan be bai igual. Gero ekarri, geruau ekarri.

- A, gero bihar ala, [kubiertia] kendu eta...

- Bai, bai.

44. Udazken inguruan baserriko lanak zeintzuk izaten ziren

- **Erref:** BER-174/010
- **Iraupena:** 0:02:10. **Hasi:** 00:18:50. **Bukatu:** 00:21:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Baserria » Baserriko lanak » Garia
- Baserria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa
- Baserria » Baserriko lanak » Artoa

Laburpena:

<p>Gari sasoia noiz izaten den. Udazkeneko lanak: baba batu eta artoa zuritu. Artoaren inguruko lanak. Oiloak artaleekin bakarrik hazten zituzten.</p>

45. Oiloak basoan hazten zituzten; azerien ugalketa

- **Erref:** BER-174/011
- **Iraupena:** 0:02:40. **Hasi:** 00:21:00. **Bukatu:** 00:23:40

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Fauna » Natura » Basoko animaliak » Ugaztunak
- Baserría » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

<p>Oiloak basoan egoten ziren. Azeriak gehitu ahala, oiloak etxeratu zituzten. Ematen zitzaaien jatekoa; aldaketa. Eibar inguruan garai batean azeri asko. Iburreko zabortegia.</p>

Transkripzioa

- Esaten dozu, olluak arrautza gitxiau ipintzen zebela...

- Bai, olluek eitten eben udabarrixan hasten zian arrautzak eitten, asko e! Baiña gero, artuakin bakarrik egoten zian, ta artua be neurrixan e, gutxiegi! Egoten zian basuan olluak, gehixenak. Basuan e, txabolak eindda euken jente danak hamen. Oin ezin leike ein, oin aizerixak jaten dittue. Ta basuan ollua mantendu eitten zan, larrian eitte eben, belarra jaten eban, zelaittan be, etxe ingurutan be bai, etxe ingurutan be danian egoten zian e! Basuan eta... sorotan belarra jaten eben, ta belarra izan bihar, ona izan biharko belarra, ze berduria da ta, ez zan pentsatzen baiña bai. Oin ba, einddako pentsuak datoz ta haretxekin bakar-bakarrik.

- Eta basuan esaten dozu egoten ziala?

- Bai, basuan. Txabolak eren, ekin hor, hantxe ixa bigarren etxia badau hor, [zu sartzen zana], harek be bi txabola eukezen hortxe basuan, basuan, etxetik e... ba 500 metrora, honek behekuok be bai, guk be bai, horrek be hortxe goixan euken txabolía ta han oillo mordua. Gero hasi zian aizerixak. Aizerixak gehittu ein zian. Eibarren e, gerra denboran, ez dakit orduan kazia prohibiduta edo zer egon zan, Eibarren be egon zan hor eskonbrera bat Iburren, baso horretan, Iburren, Eibarko eskonbreria horixe zan, ta hor mantenduko zian zientoka aizerixak. Mantendu, han kaleko jan danak horraxekarten zittuen eta, sobrate danak; aizeriz bete zan dana, zihero. Oñ gutxittu dia urtero-urtero kazia eitten da ta, baiña aizerixak egon zian... ta olluak e, orduan, barruan eukitzeik ez zan pentsau be eitten olloik. Egun erdixan be ez e! Egun erdixan egoten bazian barruan, atsaldian etara, kanpora; ta oñ, berriro, kaixolan sartuta! Bai, produkziño gehixau daukala ta hantxe jaten dabe ta geldi. Baiña olluak ba, bueno, ibiltan zian basuan... aztarka ein, jana billau, errekan e... errekatxuan aztarka ein, iluntzerako erretiratzen zian danak ta, arrautzak txabolan eitten zittuen, kanpuan be bai. Txitak be etaratzen zittuen kanpuan. Txitak e, ba arrautzak oillo batek edo bik eitten bazittuen nunbaiten, rra, otarteren baten edo, harek txitakin etortzen zian txabolara. Gurian be bai, askotan e!

- Bai aldatu da orduan, ez?

- Txitak ein, txorixen moduan, kanpuan. Batzuei billatzen jakuen, [ba lokatu...], "ollua falta da ta", "nora fan ete da bestia... han", ba, txitak etaratzen.

46. Oiloak lokatzen direneko azalpenak

- **Erref:** BER-174/012
- **Iraupena:** 0:01:55. **Hasi:** 00:23:40. **Bukatu:** 00:25:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

Oiloak lokatzen direneko kontuak. Oilo-txabolak basoan.

Transkripzioa

- Eta oillolokiana eta guzti hori e...

- Bai, lokatzen zanian oillua, lokatuta egoten da, oillolokia esaten jako. Ba harek arrautzak eitten dittuanian lokatu eitten da noizbaitten, ta badaukaz 12 arrautza edo hogeï igual! Ta harek etaraten dittu txitak. Han edo beste oillolokan bat billau ta hara fan. Txitak etaratzen dittu... Txitia be gogorra izaten da e, txikittan.

- Bai, e?

- Bai, ez da egun bategaittik ta bigaittik akabatzen, harek amiak handik pixkat haundi einddakuan ekarri eitten ditu, ekarri, jana dauan lekuan, txabolara edo...

- Delikaua emoten dau ba...

- Bai, baiña ez, basuan jaiotako txitak gogorrauak dia, gaiñera.

- Bai, seguro.

- Bai.

- Orduan aldaketa handixa emon da, ez, oilluak hazteko moduan?

- Bai, bai, oilluak e, basotan... txabolak eindda basuan apropos eukitzeko. Danok, batzuk oholezkua, beste batzuk bestia... ez asko balio dabenak, e! Gero danak be halaxe kendu zian! Oillo txabolak. Ta ez zan galtzen oilloik! Oilloik e... Gurian egon zan hamen gerria egon zanian, ba, hamen etxian zerak egon zian, milizianuak egon zian. Txabolan geratu zan oillo bat, hantxe, hortxe dau, bueltia baiño harutzatxuau, zuk bueltia hartzen dozu ba... harutzatxuauan. Ha oilluak denbora dana, hantxe bakar-bakarrik pasau eban. Hantxe txabolan, ta hegan eitten eban, bo! Salbaje bihurtu zan! Fiuuu! Bestekalderaiño. Ta hari, nik ez baiña gurian ipini otsen izena txikixak, nere anaiak eta, "miliziania" ipini otsen izena, je. Bakar-bakarrik txabolan egon zan oillua, han mantendu zan negu dana, kanpuan billau eban harek beretako. Ta ez hola makala e! Hegaztara haundixa eitten eban, pruuuu!, txorixen moduan ixa. Iñor ez eban ikusten, lagunik be ez eukan...

47. Azeriak noiz eta zergatik ugaritu ziren bailaran; basoko animaliak

- **Erref:** BER-174/013
- **Iraupena:** 0:02:55. **Hasi:** 00:25:35. **Bukatu:** 00:28:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Mendia eta hondartza » Errekako arrantza eta ehiza
- Natura » Fauna

Laburpena:

<p>Azeriak garai batean asko ugaritu ziren. Gerraostean Eibarko zakartokia itxi zenean azeriak zabaldu egin ziren bailaran. Basurdeak urriak ziren gerra aurretik, beleak baita ere. Ehiztariak. Egoera zeharo aldatu da; egun basurdeak asko ugaritu dira inguruko basoetan.</p>

Transkripzioa

- Eta esan dozu azerixak, sasoi baten hor lbur aldian edo ugarittu ein ziala.
- Bai, hori esaten eben e, gerraostian. Hor egon zan eskonbreria geruau arte ta, hor e... ba hala esaten eben. Klaro, jana euan, ta aizerixa jana euan lekuan ugarittu e... Ta gero eskonbreria kendu edo, bai, kendu zanian, ba, zabaldu ein zian honutz, danera. Ta, bueno, zaintzen, norbera zaintzen egonda oilluak harrapau eitten zittuen. Hamen badakizu zer pasau zan etxe baten hortxe behian, lehen esan doten etxian, Olañetan? Horrek txabolia eiñ eben ta ipiñi eben oillotegixa ipiñi eben etxian gero. Hor Riojan edo baeukan pariente bat eta handik zertu, ta ba etxetik argixa emoten otsen, trast, gabian jateko. E? Jateko, argixa emoten otsen. Ohetik trapa ta argixa oilluak gabian jan deixen. Emon otsan zera, ilabai ta oillo danak karazaka baten! Hango zaratia! Jaiki ta fan zan ta aizerixa barruan! Ta aizerixak argixa ez ezautzen! Harek, fan bazan zerik barik, argi barik, harek hanka ingo otsan sartu zan zulotik, baiña zulorik ezin billau sustauta... ta hantxe barruan akabau eban. Pentsaizu zelan bijilatzen. Harek argixai emon ta klaro aizerixak bonbillian barri jakin ez ta... urten ezin.
- Eta ordurarte gerra aurretik e...
- Ez, gerra aurretik hemen aixeririk nik ez neban bape ezautu.
- Bape e?
- Bapez, ta basurdaik bez. Hau kazariz beteta ibiltzen zan, Eibarko kazari danak hamen ibiltzen zian bueltaka.
- Baiña horregaittik ala berez?
- Aumentatzen laga bez, batenbat baeuan hil eitten eben. Belaik bez. Oiñ belak, baltz-baltz dabiz belak, baztarra guztittan. Artua jaten hasi dia soluan.
- Eta orduan belarik be ez zeuan?
- Ez, hamen ez zan solotan ta bapez. Oiñ bai, oiñ be zazpi bela dabitz hamen, bueltan-bueltan-bueltan fan bestiekin ta.
- Ta zeaittik pentsatzen dozu ez zeuala belarik?
- Kazarixegaittik. Beti tiroka ta horrek hanka, beste mendittan egoten zian, baiña hamen ez.
- Eta oin basurdak be asko ugarittu dia, ez?
- Bai, hala esaten dabe, hamen oiñ ez dau bertan, hamen ez dau, baiña urte baten guri sartutako artuak eta babak eta danak apurtu oskun. Ta hamentxe etxian, hamar metrora, gaiñera, hortxe ortuan be ibiltzen zan. Bai, baten regauta euan ortua ondo, ta holakotxe pozua ein eban berak baiñatzeko han zerian. Nik abisau naben diputaziñora, etorri zian, ikusi eben ze daño euan baiña gero ez eben pagau ez euala dirurik eta.

48. Baba klase desberdinak

- **Erref:** BER-174/014
- **Iraupena:** 0:02:10. **Hasi:** 00:28:30. **Bukatu:** 00:30:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Baba klaseak: beltza; pinttana; zuria... Arto hibridoa. Gaur egun artoa, baba sartzearren ereiten da.

49. Gari klaseak; gari-jotzea nola izaten zen

- **Erref:** BER-174/015
- **Iraupena:** 0:02:20. **Hasi:** 00:30:40. **Bukatu:** 00:33:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Baserría » Baserriko lanak » Garia

Laburpena:

<p>Gari klaseak. Lehenago, klase bakarra ereiten zen; ezaugarriak. Garia nola jotzen zuten.</p>

50. Gariaren inguruko lanak; azalpenak. Auzolana

- **Erref:** BER-174/016
- **Iraupena:** 0:03:45. **Hasi:** 00:33:00. **Bukatu:** 00:36:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Garia
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana
- Euskara » Lexikoa
- Baserría » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa

Laburpena:

<p>Garia ereitearen garrantzia; eginbeharreko lanak. Gariarekin batera oloa hazten zen sorotan. Garia noiz heltzen zen. Gari-ebakitzearen inguruko kontuak. Auzolanean egiten zen lana; irabaztera joaten ziren. "Igitia" esaten zitzaion lan horri.</p>

51. Gari-jotzeari buruzko azalpenak: makina egon aurretik, harlosan jotzen zen

- **Erref:** BER-174/017
- **Iraupena:** 0:03:55. **Hasi:** 00:36:45. **Bukatu:** 00:40:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Lexikoa
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak
- Baserría » Baserriko lanak » Garia

Laburpena:

Gari-jotzea. Makinarekin ibiltzen ziren batzuk baserri batetik bestera. Kasu batzuetan auzolanean egiten zen lan hori ere. Makina izan aurretik, gari-jotzea harlosan egiten zen, "txanketian". Gari-jotzeari buruzko azalpenak. Lan-banaketa nolakoa izaten zen. 10 lagun inguru behar izaten dira makinarekin garia erraz jotzeko.

52. Gari-ebatearen inguruko azalpen zehatzak. Lan-banaketa eta eguraldiaren garrantzia

- **Erref:** BER-174/018

- **Iraupena:** 0:02:20. **Hasi:** 00:40:40. **Bukatu:** 00:43:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko lanak » Garia
- Natura » Meteorologia
- Euskara » Lexikoa

Laburpena:

Gari-ebakitzea. Azaoak; nola lotzen ziren. Lan-banaketa. Garia "mutxurtu". Igartzen laga; ondoren metatu. Eguraldiaren garrantzia.

53. Garia nola metatzen zen

- **Erref:** BER-174/019
- **Iraupena:** 0:00:50. **Hasi:** 00:43:00. **Bukatu:** 00:43:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko lanak » Garia
- Euskara » Lexikoa

Laburpena:

Gari-meta nola egiten zen; azalpen zehatza.

54. Umetako jolasak; hidronimia

- **Erref:** BER-174/020
- **Iraupena:** 0:01:30. **Hasi:** 00:43:50. **Bukatu:** 00:45:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak

Laburpena:

<p>Umetako jolasak. Inguruan zeuden iturri eta erreka. "Urkitz-erreka".</p>

Transkripzioa

- Eta lan ta lan artian, umetan, jolastu be ingo zenduen, ez?
- Bai, bai, jolastu be beti basarri inguruan umiak, ba, beti ibiltten dia jolasian zeozetan.
- Bai? beti aprobeztatzen da?
- Bai, batian txabolia in ta bestian apurtu ta bestian bestia ta... Askotan, itturrixa urrin euan orduan, ta beti ur freskua nahi ta ala! itturrira, batenbat itturrira. Ta iñok faterik be nahi ez. Oin e, oin ez gara itturrira faten! Oin errekatik ekarritakua. Ura igual-igual etorren hona orduan be, baiña etorren tubo barik, errekatxuan etorren. Garbixa bai; epela etorten zan ta ez zan estimatzen. Lehenau ura ona eraten eben e jenttiak! danak itturrixa. Itturrira bialtzen eben jente dana, etxe danetan, ta oin baten bez.
- Hemen inguruan zein...?
- Bai, hortxe dau errekatxo bat harutzatxuau. Hor bueltia hartu, ta handik... zenbat eongo dia ba? bostehun metro errekatxora, goittik behera.
- Ta izenik badaka erreka horrek?

- E? Bai, badauka.
- Zelan esaten dotsazue?
- Urkitzerreka dauka horrek izena.
- Eta itturrixak?
- Ba itturrixa guk beti. Bi itturri eren, bat goikua ta beste bat behekoa. Ta goikua ez zala ur ona edo ez dakit ze, filtrau itten zala beste errekatxo batetik ta beti behekora. Behekua, ba, ur ona. Ta oin egongo da... ez dakixanak ezta bilau be ez dau ingo. Nik billauko neuke.

55. Baserriko bizimodua: ur-korrontea

- **Erref:** BER-174/021
- **Iraupena:** 0:00:30. **Hasi:** 00:45:20. **Bukatu:** 00:45:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Etxean betidanik ur-korrontea ezagutu du.

56. Baserriaren historia; egitura. Auzokoen laguntasuna baserria jausi zenean

- **Erref:** BER-174/022
- **Iraupena:** 0:02:35. **Hasi:** 00:45:50. **Bukatu:** 00:48:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua
- Natura » Meteorologia

Laburpena:

<p>Baserriaren historia. Elurte batean jausi egin zen. Baserriaren egitura. Errenteroek peoitza lana egin zuten. Auzoaren laguntasuna. Bi etxebizitzakoa. Anduri.</p>

57. Baserriaren egitura; berreraikuntza

- **Erref:** BER-174/024
- **Iraupena:** 0:01:30. **Hasi:** 00:48:50. **Bukatu:** 00:50:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua

Laburpena:

Bi etxebizitzako baserriak. Baserrien egitura. Beraien baserria nolakoa zen. Berreraikuntza.

58. Baserri askotan harginak

- **Erref:** BER-174/025

- **Iraupena:** 0:00:50. **Hasi:** 00:50:20. **Bukatu:** 00:51:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak

Laburpena:

Harginak baserri askotan egoten ziren.

59. Baserri zaharraren egitura

- **Erref:** BER-174/026
- **Iraupena:** 0:01:05. **Hasi:** 00:51:10. **Bukatu:** 00:52:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxearen egitura
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua

Laburpena:

<p>Baserriaren egitura nolakoa zen. Ganadu-askak.</p>

60. Errentero eta etxejabeak. Toponimia

- **Erref:** BER-174/027
- **Iraupena:** 0:04:45. **Hasi:** 00:52:15. **Bukatu:** 00:57:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua

Laburpena:

<p>Errenteroak eta etxejabeak. Inguruko baserri gehienak errenteroak. Bergarako jauntxoak. Eskritura zaharrak. Partaitti. Baserri izenak; toponimia.</p>

61. Lur-jabetza: baserriak; baso eta mendiak

- **Erref:** BER-174/029
- **Iraupena:** 0:00:50. **Hasi:** 00:57:20. **Bukatu:** 00:58:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua

Laburpena:

Lur-jabetza. Basoak, mendiak. Baserriak saltzen noiz hasi ziren.

62. Baserritarraren eta etxejabearen arteko harremana

- **Erref:** BER-175/001
- **Iraupena:** 0:01:45. **Hasi:** 00:00:00. **Bukatu:** 00:01:45

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Eliza giroko ospakizunak
- Euskara » Tratamenduak
- Baserrria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua
- Euskara » Tratamenduak » Berorika

Laburpena:

<p>Baserritarraren eta etxejabearen arteko harremana nolakoa zen. Hizkuntzaren erabilera. Gabonetan nagusiari ematen zitzaizkion opariak: bildotsak, etab. Urtean bitan ordaintzen zitzaion (uda aldean eta gabon inguruan).</p>

63. Kapoiak nola hazten ziren

- **Erref:** BER-175/002
- **Iraupena:** 0:01:00. **Hasi:** 00:01:45. **Bukatu:** 00:02:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Baserrria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Kapoiak nola hazten zituzten. Poliki-poliki gandorra joaten zitzairen. Barruan erabiltzen ziren; ez ziren kanpora irteten.

64. Uberako auzo-eskola

- **Erref:** BER-175/006
- **Iraupena:** 0:03:25. **Hasi:** 00:06:35. **Bukatu:** 00:10:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Fraideak

Laburpena:

<p>1922an jaiotakoa. Auzoko eskola. Maisu bat eta maistra bat egoten ziren. Neska-mutilak bananduta. Berari egokitu zitzaion maisua gaixoa zen eta ez zuten gehiegi ikasi. Aurreko belaunaldiak (nagusienak) Elgetara joaten ziren eskolara, fraideetara.</p>

65. Uberako ume gehienek erdara ulertzen zuten

- **Erref:** BER-175/007
- **Iraupena:** 0:01:15. **Hasi:** 00:10:00. **Bukatu:** 00:11:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Euskara » Euskararen egoera
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako kontuak

Laburpena:

<p>Eskolan erdaraz ikasten zuten. Gehienek ulertzen zuten erdara. Eskola-orduak amaitzen zirenean, etxe-inguruan jolasten ziren.</p>

66. Baserri inguruan egiten zituzten jolasak

- **Erref:** BER-175/008
- **Iraupena:** 0:01:55. **Hasi:** 00:11:15. **Bukatu:** 00:13:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Natura » Fauna
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Natura » Meteorologia

Laburpena:

Gurdiarekin "txutxurrutxuka" jolasten zuten. Karramarroak harrapatzen zituzten; ziburuetan jolasean; habiak topatzen; etab. Beleak asko ugaritu dira.

67. Umetako jolasak baserri inguruan eta errekan

- **Erref:** BER-175/009
- **Iraupena:** 0:03:50. **Hasi:** 00:13:10. **Bukatu:** 00:17:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Mendia eta hondartza » Errekako arrantza eta ehiza
- Aisia » Taberna giroa » Jokoak
- Aisia » Kirola » Pilota
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:

<p>Umetako jolasak: poteka; intxaurrekin; pilotan elizpean. Uberako pilotalekua. Karburo-potea. Kartetan; danba-jokoa; etab. Belar ugarirekin (flota...). Zaku-karrerak. Amuarrainak.</p>

68. Umetan errekan bainatzen ziren

- **Erref:** BER-175/010
- **Iraupena:** 0:01:00. **Hasi:** 00:17:00. **Bukatu:** 00:18:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Bainuak, errekak eta uretako jolasak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:

Umetan errekan bainatzen ziren. Errekatxoa, Larrosinetik dator. Toponimia: Ur-punta.

69. Etxe ondoko erreka, oso aberatsa

- **Erref:** BER-175/011
- **Iraupena:** 0:01:00. **Hasi:** 00:18:00. **Bukatu:** 00:19:00

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Mendia eta hondartza » Errekako arrantza eta ehiza
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa garbitzea
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Etxean beti ezagutu dute ura. Erreka aberatsa. Arropak garbitzearen gaineko azalpena.

70. Emakume eta gizonezkoen arteko lan-banaketa baserrian

- **Erref:** BER-175/012
- **Iraupena:** 0:01:55. **Hasi:** 00:19:00. **Bukatu:** 00:20:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna
- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak

Laburpena:

<p>Lan-banaketa baserrian. Gizonezkoak, emakumeak. Basoko lana; soroa; ortua. Labeko sua. Herrira saltzera larunbatetan.</p>

71. Santa Luzia eguneko feria

- **Erref:** BER-175/013
- **Iraupena:** 0:01:05. **Hasi:** 00:20:55. **Bukatu:** 00:22:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

<p>Santa Luzia eguna. Astoen feria ezaguna; "kaballerixia". Valentziatik erosle asko etortzen ziren.</p>

72. Astoaren eta idien garrantzia

- **Erref:** BER-175/014
- **Iraupena:** 0:01:15. **Hasi:** 00:22:00. **Bukatu:** 00:23:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

Astoaren garrantzia baserrian. Idiak.

73. Umetako lanak baserrian: itulan idiekin

- **Erref:** BER-175/015
- **Iraupena:** 0:01:00. **Hasi:** 00:23:15. **Bukatu:** 00:24:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak

Laburpena:

Itulan egiten zuen umetan. Idiek erraz ikasten dute.

74. Ubera auzoan errota ugari

- **Erref:** BER-175/016
- **Iraupena:** 0:02:25. **Hasi:** 00:24:15. **Bukatu:** 00:26:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Errota
- Baserria » Baserriko lanak » Artoa
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana

Laburpena:

<p>Artoa errotara eramaten zuten. Urkuldu. Errota ugari zeuden auzoan; auzo-errota bi ere bazeuden.</p>

75. Ume eta emakumeen bizimodua baserrian

- **Erref:** BER-175/017
- **Iraupena:** 0:00:35. **Hasi:** 00:26:40. **Bukatu:** 00:27:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak

Laburpena:

Umeak, emakumeak baserrian lanean. Itulan.

76. Erromeria ezagunenak inguruan

- **Erref:** BER-175/018
- **Iraupena:** 0:04:25. **Hasi:** 00:27:15. **Bukatu:** 00:31:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikastolak
- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:

<p>Auzo desberdinetako umeak elkar-ezagutzen ziren. 14 urte ingururekin erromeriara joaten ziren lehenengoz. Gerra ostean Elgetan erromeria jaiero

egiten zen. Erromeria ezagunak Asentzion, Goimendin... Angiozarren Elizamendin. Jaiegunak. Soinujole ezagunak: Intxuzabalgo "Elgeta".</p>

77. Erromeriatako kontuak

- **Erref:** BER-175/019
- **Iraupena:** 0:00:40. **Hasi:** 00:31:40. **Bukatu:** 00:32:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikastolak

Laburpena:

Erromerietako kontuak.

78. Dotrina eta Jaunartzea

- **Erref:** BER-175/020
- **Iraupena:** 0:01:40. **Hasi:** 00:32:20. **Bukatu:** 00:34:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Dotrina
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Sakramentuak

Laburpena:

<p>Dotrina. Jaunartzearen inguruko azalpenak. Bi jaunartze egiten zituzten, txikia eta handia.</p>

79. Garizumako ohitura zaharrak

- **Erref:** BER-175/022
- **Iraupena:** 0:02:10. **Hasi:** 00:34:40. **Bukatu:** 00:36:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Ohiturak eta sinesmenak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra
- Erlijioa » Ohiturak eta bizimodua » Eliza giroko ospakizunak » Garizuma eta Errauts Eguna

Laburpena:

<p>Garizumako ohitura zaharrak. "Idaskia"; "Ixua". Su bedeinkatua. Diru-batzeak. Ur bedeinkatua emakumeek hartzen zuten. Abadeak sua bedeinkatzen zuen.</p>

80. Erramu eguneko ohitura zaharrak

- **Erref:** BER-175/023
- **Iraupena:** 0:01:30. **Hasi:** 00:36:50. **Bukatu:** 00:38:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Erlijioa » Ohiturak eta bizimodua » Eliza giroko ospakizunak » Beste batzuk
- Baserría » Baserriko lanak » Baratztea eta soroa
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Ohiturak eta sinesmenak

Laburpena:

<p>Erramu egunean, gurutzeak jartzen zituzten soroetan. Erramua; elautza.</p>

81. Garizuman txirikilarekin jolasean

- **Erref:** BER-175/024
- **Iraupena:** 0:01:20. **Hasi:** 00:38:20. **Bukatu:** 00:39:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Erlijioa » Ohiturak eta bizimodua » Eliza giroko ospakizunak » Garizuma eta Errauts Eguna
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra

Laburpena:

<p>Garizuman txirikilarekin jolasten zuten. Dantza egitea debekatua.</p>

82. Bedeinkazioak eta sinesmenak

- **Erref:** BER-175/025
- **Iraupena:** 0:02:15. **Hasi:** 00:39:40. **Bukatu:** 00:41:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizarekin lotutako pertsonak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Ohiturak eta sinesmenak

Laburpena:

Abadea baserrira joaten zen soroak, etxea bedeinkatzera. "Konfurua". Hodia zetorreanean ere "konfuroa" egiten zen. San Migelgo ermita; hodia zetorreanean kanpaiak jotzen zituzten.

83. Kanpai hotsak; izenak

- **Erref:** BER-175/026
- **Iraupena:** 0:02:20. **Hasi:** 00:41:55. **Bukatu:** 00:44:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Kanpaiak
- Natura » Meteorologia
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Ohiturak eta sinesmenak

Laburpena:

<p>Hodia zetorreanean kanpaiak jotzen ziren. Su-kanpaiak. Egunean zehar entzuten ziren kanpaiak; izenak.</p>

84. Hileta-elizkizunen inguruko ohitura zaharrak

- **Erref:** BER-175/027
- **Iraupena:** 0:01:15. **Hasi:** 00:44:15. **Bukatu:** 00:45:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Hiletak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak

Laburpena:

<p>Hileta-elizkizunak. Lehenago Elgetara joan behar izaten ziren. Gerora, abadeak kanposantu berri bat bultzatu zuen Uberan. Hileta-ohiturak.</p>

85. Elgetako elizako sepulturak

- **Erref:** BER-175/028
- **Iraupena:** 0:01:05. **Hasi:** 00:45:30. **Bukatu:** 00:46:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Hiletak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Eraikuntza erlijiosoak

Laburpena:

<p>Elgetako elizan sepulturak. Ohitura zaharrak.</p>

86. Errementari eta perratzaileak baserrietan

- **Erref:** BER-175/029
- **Iraupena:** 0:03:50. **Hasi:** 00:46:35. **Bukatu:** 00:50:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Errementariak, ferratzaileak
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

Errementariak baserrietan. Emakume bat ezagutu zuen perratzaile lanak egiten. Idiak, behiak, astoak ere perratzen zituzten. Uberako errementaria.

87. Baserriko ekonomia

- **Erref:** BER-175/030
- **Iraupena:** 0:01:35. **Hasi:** 00:50:25. **Bukatu:** 00:52:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Arotzak
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Baserriko ekonomia. Arotzak, harginak. Baserrian geratzen zen seme edo alabak, baserritik ateratzen zuen bizimodua. Morroia.

88. Gerra garaian, auzoa bi fronteen artean gelditu zen

- **Erref:** BER-175/031
- **Iraupena:** 0:01:50. **Hasi:** 00:52:00. **Bukatu:** 00:53:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka
- Ohiturak eta bizimodua » Soldadutza

Laburpena:

<p>Soldadutza Donostian, Zarautzen, Bera de Bidasoan... Gerra garaiko kontuak: auzoa bi fronteren erdian geratu zen; Luis ardi-zain ibiltzen zen egun guztian.</p>

89. Tropak baserrian

- **Erref:** BER-175/032
- **Iraupena:** 0:02:35. **Hasi:** 00:53:50. **Bukatu:** 00:56:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939)
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak

Laburpena:

Milizianoak ondoko baserrian. Familia baserri desberdinetan sakabanatuta. Beraien baserrian "ingenieros zapadores". Gerra garaia baserrian.

90. Tropak baserrian

- **Erref:** BER-175/033
- **Iraupena:** 0:01:20. **Hasi:** 00:56:25. **Bukatu:** 00:57:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939)
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:

Zapadoreak egon ziren beraien baserrian. Hartu-emanak.

91. Frontea baserrian bertan

- **Erref:** BER-175/034
- **Iraupena:** 0:01:20. **Hasi:** 00:57:45. **Bukatu:** 00:59:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina
- Politika » Gerra zibila (1936-1939)

Laburpena:

Frontea baserrian.

92. Elgeta frontearen puntu garantzitsua

- **Erref:** BER-175/035
- **Iraupena:** 0:00:50. **Hasi:** 00:59:05. **Bukatu:** 00:59:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939)

Laburpena:

Frontea Elgetan. Hegazkinak; bonbardaketak.

93. Gerra ondorengo urteak, gogorak baserritarrentzat ere

- **Erref:** BER-175/036
- **Iraupena:** 0:02:35. **Hasi:** 00:59:55. **Bukatu:** 01:02:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Gerra ostea. Harria; haizea; siketeak. "Urrjola". 3 bat urtetan ez zen ganorazko laborerik hartu. Gosea kalean batez ere. Urte gogorrak izan ziren.

94. Baserritarren eta ijitoen arteko harremana

- **Erref:** BER-184/004
- **Iraupena:** 0:00:31. **Hasi:** 00:04:38. **Bukatu:** 00:05:09
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak

Laburpena:

Baserritarren eta ijitoen artean zer-nolako harremana zegoen azaltzen du. Bera jaio baino lehenago, harreman hobea omen zegoen ijitoekin.

95. Bergarako ijitoak

- **Erref:** BER-184/005
- **Iraupena:** 0:00:58. **Hasi:** 00:05:09. **Bukatu:** 00:06:07
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak

Laburpena:

Bergaran ez zeuden Hungrianoak, bertako ijitoak bakarrik baizik. Euskaraz bazekiten gehienek, eta zestoak egiten zituzten.

96. Dirua eta txanponak denboran zehar

- **Erref:** BER-184/007
- **Iraupena:** 0:04:27. **Hasi:** 00:07:18. **Bukatu:** 00:11:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerrako administrazioa

Laburpena:

Gerra aurretik, gerran, eta gerra ostean zer txanpon eta zer diru klase zegoen azaltzen du.

97. Haizea

- **Erref:** BER-184/009
- **Iraupena:** 0:02:39. **Hasi:** 00:13:32. **Bukatu:** 00:16:11
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Gipuzkoako lantegiak » Debarrenen lantegiak
- Natura » Meteorologia

Laburpena:

Anboto haizeari buruz hitz egiten du, eta nolakoa den azaltzen du. Haizea nondik zetorren ikusteko tresna bat zeukaten. Lehen haizeak inguruko herrietako fabriketako sirenen hotsa eta trenaren zarata ekartzen zuen. Haizeari esker eguraldia asmatzen zuten.

98. Eguraldiari buruzko kontuak

- **Erref:** BER-184/011
- **Iraupena:** 0:02:43. **Hasi:** 00:17:34. **Bukatu:** 00:20:17
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Natura » Meteorologia
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:

Hodeiaren eta lainoaren arteko desberdintasunak aipatzen ditu. Behin, Bergaran zerua ilundu eta Elgetan euri-jasa izugarria bota zueneko kontakizunak du. Eguraldiari buruzko kontuak aipatzen ditu.

99. Hodeia zetorreneko ohiturak

- **Erref:** BER-184/012
- **Iraupena:** 0:02:05. **Hasi:** 00:20:17. **Bukatu:** 00:22:22
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Natura » Meteorologia
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Kanpaiak

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Ohiturak eta sinesmenak

Laburpena:

<p>Lehen, harririk egin ez zezan, hodeiaren kontrako konjuruak egiten ziren, gurutzeak jartzen ziren, bedeinkatutako erramua erretzen zen... Hodeiaren arriskua zegoenean, kanpaia jotzen zuten. Eta halakoetan, jendeak arreata jartzen zion eguraldiari.</p>

100. Sineskerak

- **Erref:** BER-184/013
- **Iraupena:** 0:04:33. **Hasi:** 00:22:22. **Bukatu:** 00:26:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Natura » Meteorologia
- Baserrria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

San Migelen bizi zirenek jotzen zuten kanpaia. Pertsona horiek ermita zaintzeko eta horrelako zereginetarako zeuden han, eta eguraldia aztertzeko zaletasuna zuten. Esaten denez, tenplarioak ere aspaldi bertan egoten ziren. Urtean behin ospakizun bat egiten dute San Migelen.

101. Lapurrak eta diligentziak

- **Erref:** BER-184/015
- **Iraupena:** 0:03:18. **Hasi:** 00:27:55. **Bukatu:** 00:31:13
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Udal langileak
- Baserrria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

Lapur batek lapurreta egiteko erabili zuen trikimailua kontatzen du. Diligentziak eta Mikeleteak aipatzen ditu, eta behin diligentziei gertatutakoa kontatzen du.

102. Gerra sartu zenekoa eta batailoiak

- **Erref:** BER-184/018
- **Iraupena:** 0:01:55. **Hasi:** 00:34:10. **Bukatu:** 00:36:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren hasiera

Laburpena:

<p>Gerra nondik sartu zen azaltzen du. Gerra sartu zenean, ardiak segituan ekarri zituzten menditik; baina hori oso arriskutsua zen. Bergaran egondako batailoiei buruz hitz egiten du.</p>

103. Trintxerak eta batailoiak

- **Erref:** BER-184/019
- **Iraupena:** 0:01:51. **Hasi:** 00:36:05. **Bukatu:** 00:37:56
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

Trintxerak non egin zituzten azaltzen du. Bera basoan egon ohi zen bakarrik, ardiekin erdi ezkutuan. Batailoia antolamenduaz hitz egiten du: baserrietan eta mendiko txaboletan egoten ziren.

104. Batailoiak baserrietan

- **Erref:** BER-184/021
- **Iraupena:** 0:02:22. **Hasi:** 00:38:58. **Bukatu:** 00:41:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:

Batailoioek tratu ona izaten zuten baserrikoekin. Inguruko herrietako jendeak osatzen zituen batailoiak. Luisen familiaren baserrian izandako batailoiak nor ziren, eta non eta nola egon ziren azaltzen du.

105. Batailoiak eta ganadua

- **Erref:** BER-184/022
- **Iraupena:** 0:01:34. **Hasi:** 00:41:20. **Bukatu:** 00:42:54
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ondasunen galera
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:

Batailoiak baserrian zeuden bitartean, ganadua egunean zehar kanpora ateratzen zuten, arriskutik aldentzeko. Bukaeran, ganadua kendu egin zieten. Soldaduek ordaindu egiten zuten jaten zutena, nahiz eta diru horrek geroago baliorik izan ez.

106. Batailoia baserrian zegoen bitarteko soro-lanak

- **Erref:** BER-184/024
- **Iraupena:** 0:01:19. **Hasi:** 00:43:57. **Bukatu:** 00:45:16
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerran hildakoak eta zauritutakoak

Laburpena:

Soldaduak etxean eduki zituzten bitartean, gauez ereiten zuten garia; eta artoa eta babak ere bildu zituzten. Arriskutsua zen soroan lanean ibiltzea. Lanean zebiltzala hil zituzten bi pertsona aipatzen ditu.

107. Janaria batailoia baserrian zegoen bitartean

- **Erref:** BER-184/026
- **Iraupena:** 0:02:54. **Hasi:** 00:46:01. **Bukatu:** 00:48:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:

Gerrako 7 hilabete zail haietan, lurra lantzen segitu behar izan zuten nola edo hala. Bergarara, hala ere, ez ziren jaisten saltzera, hartuta baitzegoen. Baserrian zerbait falta zenean, soldaduei eskatzen zieten, eta astean behin hornidura ekartzen zieten gurdizainek. Gurdizainak baserritarrak izaten ziren, eta karga eramateko edozein baserritako astoak hartzen zituzten. Soldaduei ez zitzaien janaririk falta izan.

108. Erasoetako armak

- **Erref:** BER-184/031
- **Iraupena:** 0:02:17. **Hasi:** 00:52:57. **Bukatu:** 00:55:14
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

Baserriei eraso egiten zieten. Asko bala bidez. Kanoikada ugari botatzen zituzten baserri ingurura ere. Hainbat jaurtigai lehertu gabe geratu ziren soroetan: batzuk beraiek leherrarazi zituzten basoan, eta besteak lurperatu egin zituzten.

109. Kanpora erdara ikastera

- **Erref:** BER-184/033
- **Iraupena:** 0:02:59. **Hasi:** 00:57:04. **Bukatu:** 01:00:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak
- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

Klaseak erdaraz izan arren, euskaraz egiten zuten beren artean. Lehen jendea Arabara eta Bilbora joaten zen erdara ikastera. Bera Bilboko jesuitetan izan zen 1937an. Gerra garaia zenez, baina, irakaslea egunero aldatzen zieten. Osaba jesuita zenez, hark lagundu zien Bilbora joaten. Gurasoen garaian ere bazegoen kanpora erdara ikastera joateko ohitura.

110. Soldadutzan ere euskaraz

- **Erref:** BER-184/034
- **Iraupena:** 0:01:06. **Hasi:** 01:00:03. **Bukatu:** 01:01:09
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Soldadutza
- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

<p>Aita oso gutxi ibili zen soldadu. Luisek soldadutza Donostian egin zuen. Gehienak euskaldunak zirenez, ez zuten erdararik egiten, nahiz eta erdara praktikatzeko gogoia izan.</p>

111. Indautxuko jesuitak

- **Erref:** BER-184/035
- **Iraupena:** 0:01:08. **Hasi:** 01:01:09. **Bukatu:** 01:02:17
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

Indautxuko jesuitetan izan zenean, zer ikasketa ematen ziren han azaltzen du. Luis talde baten barruan zegoen, eta haien lana eskola garbitzea izaten zen.

112. Uberako baserrien izenak

- **Erref:** BER-261/001
- **Iraupena:** 0:05:00. **Hasi:** 00:00:00. **Bukatu:** 00:05:00

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua

Laburpena:

Ubera auzoko baserrien izenak.

Transkripzioa

- Bueno, hau Ubera auzua da...
- Bai. Hori Ubera auzua da. Hau da gure hegixa hauxe da, e? Hauxe. Agarre hegixa hauxe da.
- Hau da Uberako parte bat?
- Bai, Uberako partia hori.
- [...].
- Nik hamen ezautu eitten dittut soluak ezautzen dittut. Ta ezautu dot hau, hau [Agirre-hegia] solua. Hau, hau da gure solua, gero gure etxaburua da hori hortik gorakua, hau da Andurira doian pista. E? Hor laga dozue pista zera... kruzia. Gu ez gare hor... joe, ba, mapia...
- Bueno, orduan daukau Agarre hegixa? Honei danai Agarre hegixa esaten jako?
- Bai, hau Agarre hegixa. Gero, Elizalde ta horrek hartuta eukiko dittuzue, ezta, lehenau? Izaletxebarrin egon ziñan zu...

- Bai.
- Ta Gaztaiñazabal?
- E? Gaztaiñazabal? Gero ikusiko dittuu horrek, gero, preguntauaz.
- Itxoin, alde hau Agarre hegixa ta bestekaldiak badauka izenik?
- Bai, bestekaldia da Izotz... Izuziarra esaten dou. Zela esango dou hori? Izotz ziarra.
- Bai, baiña zela esaten dozue normalian?
- Izuziarra. Izuziarra. Baiña da Izotz ziarra.
- Bale. Bueno, oin baserrixekin-edo hasiko gara?
- Nahi dozun moduan.
- Hasiko gara hor Artiz aldetik eta...
- Markiei aldetik?
- Artiz, Artiz aldetik.
- Artiz? Bai.
- Ba, Artiz egongo da... hau San Juan errekoa bada, hementxe Artiz. Hau izango da bata ta hau bestia. Bai. Ankabarren hor beheratxuao egongo da.
- Ankabarren zein da, hau ala hau? Esperantza aldera daona ala bestia?
- Ez, bestia, bestia. Bai. Ankabarren hori.
- Ta bestia?
- Bestiana ez dakit, ba, horrek ze izen ipini dotsen horrek. Hori Naparran etxia esaten dotse.
- Bai, ez da iñor bizi ta...
- Igeltseruana. Izena eukiko dau harek, baiña... Ta gero Esperantza egongo da hor nunbaitten.
- Hamentxe baztarrian.
- Bueno, gero, Ubera aldera?
- Barrenetxe.
- Barrenetxe hauxe bidian pasau douna. Gorutz jarraituta?
- Olañeta. Bi etxe dare hor.
- Etxia... o... izena bat Olañeta bixena?
- Bai. Gero Idarragaiñekua.
- Hau... Azpixon? Hor erre dana edo?
- Bai, Idarratxiki... azpikua hori.
- Gero, gorutz?
- Gero hurrengo Agerrebeña.
- Gero?
- Agarre goikua.
- Gorao badao?
- Anduri dao. Anduri ta Posaa dare. Harrapatzen dittuk horrek?
- Bai. Hamen dao bat, ez dakit zein dan.
- Hori Posaa. [...] erdi-erdixa, Posadakua da hori.
- Bestia...
- Hau ete da, ba?
- Ez, itxoin, e... Hau Agarre goikua da...
- Posaa ala Anduri? Anduri hemen.
- Hau da bat ta bestia hau. Bat hau ta bestia hau. Bata dao goixan eta bestia barrenian.
- Bai, bai, horixe, bai.
- Bueno, orduan, hau Anduri.
- E? Behekua, behekua.
- Behekua Anduri?
- Bai.
- Ta hau zera...
- [...] labrauta etxaburua ta...
- Bueno, hau ez dakiu noizkua dan, e?
- Oin dala sei urtekua da, e, mapia!

- Fotografia.

- Bueno, bai, ondo.

- Oin sei urte ez zeuan labauta hor.

- E, baiña zatitxo bat bajeukan, e? Harek handikaldera han goittik behera.

- Bueno, bide hau ein dou. Hurrengo jarraituta hemen errotia edo zer dao hor?

- Errekalde, Errekaldeko errotia dok hori.

- E! E! Baiña Ubera ondio ez juau pasau, hi!

- Ubera ez, e? Hemen Barrenetxe parian.

- Bolu.

- Bolu.

- Bolu, besterik gabe?

- Besterik bae, Bolu. Izena Bolu esaten dotsau.

- Hemen Agarretik? Hemendikaldetik?

- Barrenetxe parian, zulu.

- Bai, bai, bai.

- [...] kamiñuan bestekaldetik [...], e?

- Bai, bai, bai, kamiñuan hamendik [dao kamiñua]. Kamiñua jarraituaz, ezkerretarako bidia daukau. Hemen bi-hiru etxe ta ermita bat eta dare.

- Zela dia horrek?

- Horrek be handikaldetik dare danok, e? Izuziarrian. Bai. Horrek dia Etxebarri haundixa ta Etxeberri.

- Santikua. Etxeberri ta Santikua.

- Ez, harek plakan Etxeberri haundixa jaukak izena.

- Baiña zeuek zela esaten jatzue?

- Guk Santikua. Baiña izena Etxebarri haundixa dauka plakan ipinita.

113. Uberako baserrien izenak

- **Erref:** BER-261/002
- **Iraupena:** 0:05:00. **Hasi:** 00:05:00. **Bukatu:** 00:10:00

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua

Laburpena:

Ubera auzoko baserrien izenak.

Transkripzioa

- Izuziarrian. Horrek dia Etxebarri haundixa ta Etxeberri.

- Santikua. Etxeberri ta Santikua.

- Ez, harek plakan Etxeberri haundixa jaukak izena.

- Baiña zeuek zela esaten jatzue?

- Guk Santikua. Baiña izena Etxebarri haundixa dauka plakan ipinita.

- Baiña hobeto zuek zela esaten dozuen.

- Guk geuretako Santikua.

- Ta hor dao beste ermittatxo bat.

- Bai, San Mateo.

- Baiña zela esaten jatzue zuek ermittiai?

- San Matei.

- Eta beste etxe bat dao onduan.

- Bai. Etxebarri.

- Gero daukau, beste etxe bat be badaukau hor... hemen...

- Etxebarti? A! Urrupain-eta ondio ez juau...

- Ez, ba.
- Ez. Bueno, hori geroko laga dittuu. Hemen...
- Kamiño onduan?
- Ez.
- Ez...
- Gora jarraituta, hemen daukau beste etxe bat.
- Etxebarti... Etxebarti ete da?
- Ez, hamen be ez dau ipintzen. Hor Egurbide ta hemen badare...
- Bai, baiña atzerao.
- Bai, bestekaldian.
- Ta hor bixen bittartekua Egurbide, Egurbide...
- Ergubide txiki. Baiña lehelengo Etxebarti, baiña.
- Bixen bittartian Etxebarti, bai. Ta hor bai, hor derrior egon bihar dau Ergutxiki ta bixen bittartian. Aber, nun dao Santikua?
- Santikua hau da.
- Hemen Egurbide.
- Bai.
- Ta Egurbidetxiki nun ete dao?
- Hemen...
- Hau Egurbidetxiki, Egurbide.
- Hauxe Etxebarti hau...
- Barrio Ubera, bai, hori Etxebarti.
- Etxebarti?
- Etxebar(ru)ti, guk Etxebarti esaten dou, Etxebarri Urrutia dauka izena, baiña...
- Bueno. Gero Egurbide ta horrek, barren-barrenekua zela da?
- Errotagain.
- [...].
- Ez, Egurbide, Egurbide. Errotagain da hau?
- Errotain, bai, hori kamiño-onduan dao.
- Kruze-kruzian daona behian?
- Behe-behian.
- Pistia hartzen dau gora ta...
- Bai, bai, bai, bai, hauxe.
- Hemen markatzen dau, bai.
- Hementxe.
- Hori lehenau errofia egondakua da.
- Bueno, gora goiaz, hor lehenau kamioiak-eta lurra botatzen daben leku aldera.
- Bai, Ergutxiki hurrengo.
- Ergutxiki. Gero pixkat beheratxuao beste bat daukau.
- Ergubide izango dia horrek, bixak, bi etxe dare.
- A! Bi etxe dare?
- Bai, batekin bi etxe dare.
- Bale. Hortik gorao ondio beste bi edo dare.
- Hortik gora, bai, bat dao zuzen-zuzen gorao. Golonetxe. Ta bestia Erguzar.
- Golonetxe. Ta harek... horrek pista...
- Golonetxe zein da? Barrenekua o...? Barrenekua... pare-parian...
- Pare-parian dare. Bai...
- Urrupain aldera daona?
- Bai, bai, Urrupain aldera dauena Golonetxe.
- Golonetxe?
- Bai. Hori da, Erguitxikittik hurrao dauana; bestia urrin samar dao atzekaldian.
- Bai, bestia, orduan...
- Ergubide zahar, Egurbide zahar bestia.

- Baiña zuek zela esaten dozue?
 - Erguizahar, Ergui zahar.
 - Zeuek esaten dozuen moduan esan, e?
 - A, bai?
 - Bai, bai, bai, hori da...
 - Bai, bai, guk... [...], Erguizar...
 - Bueno. Angiozar kalekuak ingo dittuu?
 - Uberakuak?
 - Ui! Ubera, Ubera.
 - [...], hor Urrupain ein bae laga dozue...
 - A! Bueno, guazen Urrupain gaiñera.
 - Urrupain ta Urrupain gaiñekua ta Narbaize, Narbaize goikua...
 - Aber... Hementxe dao Narbaizbolu, hemen jartzen dau ta hemen [Peio Floresen] zerak...
 - Narbaiza.
 - Hau San Juan da, ez?
 - Bai, San Juan auzua da hori.
 - Bueno. Gorutz jarraituta, han Barbara bizi dana?
 - Narbaiza goikua.
 - Ta gero ya, gero ya Urrupain aldera. Zenbat Urrupain dare?
 - Hiru. Bueno, bi.
 - Bi.
 - Bat bi bizitzakua da ta.
 - Behekua bizitza bikua.
 - Urrupain haxe da, edarto ikusten da soluk [...] fotografia. Laste [...] ikusiko.
 - Orduan, barrenekuak ze izen dauka?
 - Urrupain.
 - Eta goikuak?
 - Urrupain gaiñekua.
 - Besteik badao alde honetan?
 - Ubera aldetik ez. Ya Narbaiza be ez da Uberakua, baiña ipini dou.
 - Bueno, hori... Ubera kalekuak ingo dittuu?
 - Bale.
 - Errotain ipini dozue, ezta?
 - Errotain? Bai, bai, hemen dao. Hurrengua? Hor oin...
 - Errementarikua.

114. Uberako baserri eta eraikinen izenak

- **Erref:** BER-261/003
- **Iraupena:** 0:05:00. **Hasi:** 00:10:00. **Bukatu:** 00:15:00

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua

Laburpena:

Ubera auzoko baserri eta eraikinen izenak.

Transkripzioa

- Alde hortatik badao gehixao?
 - Alde hortatik dao Okandi beste bat, ta Okandi... Intxaurrondo dauka oin izena. Haxe izengo da. Ta beste bat be bai, bueno, [...].
 - Bai, ta Abadetxia be bai.

- Baitta, Abadetxia be bai. Hiru jazik hor bestekaldetik.

- Aber, aber, situatzen dittuun... Okandi da hamen ya pixkat urrin daona? Haundi bat?

- Bueno...

- Zuk igual bestekaldetik hobeto ikusiko dozu.

- Ba! Hamendik be ya [...]. Lehenengo dao... [...] dao... Abadetxia izengo da hauxe. Eztok? Hori txikixoi?

- Itxoin, e... Hau da... Hau da Zeziaga bizi dana. Hau. Ta hau da Eguren-ta bizi diana.

- Bale.

- Bai, Martokua ta Emeterionekua.

- Eske apuntau ein dittut... Zeziagana zela da?

- Hori? Emeterionekua guk esaten dou; Bentakua da izatez.

- Egurenena?

- Martokua.

- Zezeagana ta tabernara bittartian daon barrixak badauka izenik? Han Gutierrez ta...

- Bai. Gure Ametsa edo ze esaten dotse?

- Gure Ametsa.

- Ta tabernia daonak?

- Ba, horrek izena... Tabernia [...] beti ta oin llargi ta... Beran izena da Bronzekua, hori sekula ez dou esan guk. Bronzekua dauka izena harek.

- Guk beti Tabernia.

- Bai.

- Bueno. Gero daukau, esandakuak...

- Maisuana ipini dozu? Bueno, oin behetik gora Errementarikuan onduan goixan Eskola-etxia.

- Bai, Errementarikua, Eskola-etxia, hurrengua?

- Abadetxia hurrengo bat. Han bestekaldetik, e? Errekian handikaldetik.

- Bai, bai, frontoittik norutz dao hori? Fontoian bertan?

- Bai, frontoian ondo-onduan. Ondo-onduan bertan.

- Bale.

- Ta gero beste bat...

- Okandi.

- Bai, Intxaurrondo.

- Okandi guk beti [...], Okandi.

- Bueno, bai, Okandi, orduan. Ta gero dau...

- Gero han bi bide... eskumatik Elgetako bidera ta ezkerretik...

- Bueno, baiña beste bat, ondio Okandin onduan beste bat dao, e?

- A, bai?

- Barrixa.

- Bai, harek jaukak izena... Lizarrondo edo. Holakotxe izen barri bat. Etxia be barrixa da ta izena be barrixa ipini dotse. Lizarrondo uste dot dala.

- Gero saltzen edo zeuana?

- Bidebittarte. Bai, bi etxe dare hor. Bidebittarte. Bai, hamentxe erdixan dao.

- Bai, erdi-erdikua.

- Ta bestia Ubera guenengua.

- Gaiñekaldekoa?

- Bai. Hori agertu da hor? Ubera guenengua. Ergubide zahar horixe ipintteke geratu da, ezta?

- Ez, ez, ipinita dao Erguizar.

- Ipini dou?

- Bai, bai.

- Oin geratzen dia Elixia ta [Ibargiñak], Markiei ta...

- A, bai, hemen Elgeta aldera badao besteik?

- Jaolatza.
- Hauxe?
- Hauxe.
- Hau Ubera da?
- Ez, Elgeta da hori.
- Bai?
- Bai, Elgeta da.
- Bai, bai, bai, bai, Jalotza bai.
- Hementxe dao mugarrixa.
- Beittu hemen mapan zela datorren.
- Agarre Zezeaga...
- Hemen Jalotza ipintzen dau... baiña mugia harutz dao.
- Klaro, hori Elgetako partian dao.
- Ez, ez, baiña hau da Bergara.
- Hau da Bergara aldia, hemendik hori Elgeta da.
- Hori gaizki ipinita dao. Aber, Agirre Zezeaga...
- Justu-justu salbatzen da, e? Elgetakua da.
- Agirre Zezeaga. Ba, honek... hauxe da Agarre Zeziaga, bai?
- Bai.
- Ta horren etxia joten euan mugarrixa. [...] paretan kontran euan Agirre Zezian. Hau mapiau...
- Ta bestia dau Elgetara goiezela azpikaldian beste mugarrixa kamiño eskiñan.
- Bai, bai. Hemen?
- Kamiño eskiñan.
- [...].
- [...] Ubera guenengua, ondo dao hori.
- Orduan...
- Jalotza, bueno, hemen Agarre Zezia ondo-ondoti...
- Bueno, Jalotza Elgeta, orduan?
- Bai, Elgeta partian dao huskerixa bateaittik harrapatzen dau Elgetak, bai.
- Hori ipini eingo dou, ez, ba? Ez? Ipin eingo dou...
- Jalotza bai, [...].
- Bai, bai, hogeta hemezorzi.
- Bueno. Gero, geratzen jaku, Uberatik hartu han Martokua ta...
- Elixia...
- Hortik gora bidia.
- Ibargain...
- Eliziak ze izen dauka?
- Elixia.
- Elixia?
- Bai.
- [San ...].
- Bueno, San Paulo, igual da.
- Gaiñekaldian dao bat...
- Ibargin, Ibargain.
- "Gaiña", Ibargin?
- Ibargain, bai.
- Gero be...
- Hiru [...]. Bai, Markii.
- Markinausi ta Markitxiki.
- Markii txiki ta Markii. E? Markii...
- Bueno, Markinausi ta Markitxiki esaten dotseu.
- Bai.

115. Uberako baserri eta eraikinen izenak

- **Erref:** BER-261/004
- **Iraupena:** 0:01:25. **Hasi:** 00:15:00. **Bukatu:** 00:16:25

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua

Laburpena:

Ubera auzoko baserri eta eraikinen izenak.

Transkripzioa

- Bidian eskumetara daona zein da?
- Eskumetara Markii txiki.
- Markii txiki?
- Bai.
- Markii txiki bat eta bestia Markii.Ta gero Markinausi. Hiru.
- Bai, hiru etxe [...].
- Bai.
- Ta Markiei nun dao?
- Hantxe behera.
- Ta Markiinausi ipini dozu? Markii, Markitxiki...
- [...] Markii?
- Bai.
- Baiña etxiak nun dare etxiak? Hamen eskumetara Markitxiki...
- Markitxiki, Markinausi. Ta hau dok bi bizitzakua dok eta jak... hau [...] hor etxe bat [...]?
- Bai, bai.
- Hau bestia.
- A! Juntu dare?
- Bai, junto dare, bai.
- Junto dare.
- Oin Agarre Zezeaga, Agarre Zezia.
- Agarre Zezia.
- [Inglesak bizi diana].
- A! Itxoin, e? Aber situatzen naizen. Hauxe izango...
- Guenengo puntan.
- Hau? Ez, hau Zezia... A! Hauxe.
- Agarre Zezia [...]...
- Bueno. Basarririk geratu jaku? Beste baserririk laga dou?
- Uberan ez, ez dot uste.
- Ez, Bolu, Errotain, horrek danok agertu dia... Ez dao.

116. Uberako erreken izenak

- **Erref:** BER-261/005
- **Iraupena:** 0:03:10. **Hasi:** 00:16:25. **Bukatu:** 00:19:35

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:

Ubera auzoko erreken izenak.

Transkripzioa

- Bueno, lehenengua hor Jalotza ta Markiei bittartetik datorrena. Errekatxo horrek ze izen dauka?
- Zezierreka.
- Zeziaerreka. Bestekaldetik han Okandi ondotik pasatzen dana?
- Haura [Urrupain erreka...]?
- Ez, goittik datorrena, hor Urrujolei aldetik-eta datorrena.
- Bai, ba, Urrujalei erreka guk esaten dou geuk; Uberan ez dakit ze esango daben.
- Zeuek zelan?
- Urrajalei erreka. Urrujalegi, Urrujalai, basarri bat dao [...], Urrujalei erreka. Horrekin...
- Bale. Gero...
- Hor Markierreka.
- Markii eta Idarra bittartekua Markierreka?
- Bai, Markierreka, bai.
- Gero hemen markauta dao, hor Errotagain edo horra datorrena, erdi-tapauta edo daukena, hor Egurbide txikittik behera datorrena.
- A! Eskonbreria...?
- Horrek badauka izenik, [...] errekatxuak?
- [...] errekatxuan izenik...
- Txikixa izengo da hori ta guk handikaldekua, ba... erreka txikixa zela dan. Ergutxiki... [etxe bateko] errekatxua edo...
- Bueno, ba, ez dauka...
- Ergutxikin sartzen dok, Ergutxikiraiño...
- [...]. Ba! Haura ez dok... Txikixa dok hori ta.
- Txikixa da izan.
- Ta gero Esperantzara datorrena bai?
- Bai, hori Urkitzaerreka.
- Urkitzaerreka, bai.
- Urkitzaerreka.
- Bueno. Horrek Urkitza horrek gero bi arrama dauzka. Horren izenik...?
- Bai.
- Horren izenik bai?
- Iruerreka bestia.
- Zein eskumakua?
- Handikaldekua.
- San Juan aldekoa?
- Bai, bai.
- Ta bestiak?
- Urkitza erreka esan dou bestia. A! Bi... bueno, handikaldekuak?
- Bueno, hemendikaldekuak.
- Iruerreka ta bestia, ba, hoixe, Urkitzaerreka.
- Urkitzaerreka. Horrek bat eitten dabe ta kitto. Ta Esperantzaz [sortzen] da.
- Bueno. Errekatxuena... Hor [Dormiko] Agarre Zezia ondotik doia ramal bat eta bestia doia Elgeta zuluana gora.
- Bai.
- Horren... horrek bereizten dia?
- Horrek zerok [...] partiziñua goixan. [...] ez dakiu. Errekalde.
- Errekalde [da goren...].
- Errekalde dao han zer bat, basarri bat, jausi [eindda]. Baiña Elgetako partian dao. Baiña handitxik dator hor zuk esan dozun ramala. Errekalde erreka ipiniozue ta...
- Bueno... Bai?

- Bueno, bestela, Elgetan be esango doskue...
- Hori [...] esango leukie ze izen ipintzen dotsen. Handik be Uberara ekarri dabe ura. Ta hamen Iruerrekatik ointxe eruan dabe ura zerera, Izaletxebarrira ta ointxe eruan dabe ura nahikua. Edarra!

117. Ubera auzoko toponimia

- **Erref:** BER-261/006
- **Iraupena:** 0:01:50. **Hasi:** 00:19:35. **Bukatu:** 00:21:25

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:

Ubera auzoko toponimia.

Transkripzioa

- Oin nundik hasiko gara, etxe ingurutik ala?
- Bueno, hasi zaitte zeretik, hor Elizalde aldeti honutz. Han hurrekuak eindda eukiko dittuzu igual batzuk.
- Batzuk bai, baiña danak ez. Elizalde ipinita dao. Ixoin, e? Aizkar, Saletxe edo hori, Beitti, Sakona, Elizalde. Hemen inguruan?
- Ta hortik honutz? Hortik hona gurera bittartian, hurrengo noraiño daukazue eindda?
- Ez, hori ein barik dao.
- Ein barik dao Elizalde aldia?
- Bai.
- Bueno, handikaldeko zera... guk handikaldeko basuen izenak hamendikaldeko bizkarrerarte bai, Elizaldeko sakona ta...
- [...]
- Honuzkuak, baiña.
- Aber, Elizaldeko sakona?
- Hamen ezautuko ziñuke Elizaldeko sakona?
- Elizalde hemen dao.
- Bai, bai, baiña...
- Hemendik dator zera, errekatxo bat, berrogeta bederatzi... Iruerreka, Iruerreka hau da eta hau da Urkitza.
- [Bai, e?] Ta horko basuak be, ba, zona baten Iruerreka [eukiko dau...] goixan behintzat; behian, behian Gaztaiñazabal.
- Gaztaiñazabal behekoa.
- Hori ze ingurutan?
- Ba, han...
- Elizaldeko sakonetik eta...
- ... errekatxo bixak jotzen daben baiño goratxuaoti ekindda.

118. Ubera auzoko toponimia

- **Erref:** BER-261/007
- **Iraupena:** 0:05:00. **Hasi:** 00:21:25. **Bukatu:** 00:26:25

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:

Ubera auzoko toponimia.

Transkripzioa

- Inguru hau edo hola? Hementxe josten dare bixak.
- Bai. Bueno. Ba, da hortik hau zoniau Gaztaiñazabal alde bittara. Lehenauko lindaria hamentxe zeuan, Bergara-Elgeta, oin... [hogeta zortziko] lindaria.
- Bai, Angiozar ta Ubera separau zienian.
- Horrek apartau zianian, bai.
- Hagaittik dao zuzen, ikusten dozu?, piñudixa. Ta ebaten eban jo-ta zuzen-zuzen "dzu!" Atxoteiko txabolondotaraiño.
- Hau da lindaria?
- Bai, horko lindaria, hori da Elizalden basua dok hori. Bai. Ta hamen [kaska] bat, eztok? Ta hau Atxoteiko... zerana hau, Artizko Patxiña hori puntiori behera.
- Hau Gaztaiñazabal ze da ingurua edo...?
- Bai, inguru hori.
- Zelaixa edo...?
- Ez, ez, basua, dana basuak dia horrek. Horrek danak basuak dia.
- Piñua, piñua da.
- Ointxe botata dare piñudi batzuk...
- Horren gaiñian daona... gero lindaria ala...?
- Lindaria... hau da zona bat hortik behera Gaztaiñazabal ta gora Lindaria. Lindaria. Alde bixetara, e?
- Baiña Asulitturri be bajaukak, ba.
- Bueno, Asulitturri, ba, honutzao, honutzaoko sakona.
- Nun hori?
- Asulaitturri hori?
- Asulaitturri, ba, Asulaitturri nora [...], hona ingurura? Honek dittuk gure botatako piñuak haxe dok, haxe basuau, eztok? Ta hau zein [...]?
- Agarrebeñakua, Idarra gaiñekua.
- Ta hain garbi, e?
- [...].
- Piñudixa bota barri.
- Bueno, hamen, bste zona bat Asulitturri.
- [...].
- Ta gero, hau zein dala esan juau?
- Hau esan dou Anduri.
- Bai. Bueno. Hau bestiau, beste zona bat, Txarrobi. Txarroialdea edo Txarrobi nahi dozuena ipini. Txarro, ba, dana [...] gure txabolondotik... Gure txabolía ez jok harrapauko hemen nunbaitten... zera, hori ez, hori markauta daukazu, baiña txabolía, hamen, txiki bat, hemen inguruan edo...
- Txabola bat?
- Txabolatxo bat, piñu artian dao.
- Gutxi gorabehera... gutxi gorabehera hementxe. Izenik badauka horrek?
- Hori Txarroialde. Txarro, hor harrapatzen da, ba, gure txabola ondoko basuak be Txarroialde dok, goixa be Txarro, dana Txarro.
- Bueno. Anduri ta Posaa bittartian badao zerbait?
- Horrek... horren izena Anduriko etxaburua dok Amordi.
- Amorgi, Amorgi.
- Hori zona hori, ba, beste zona bat Amurdi. Bere izenak daukaz, ezta?
- Honek danak dia basuak?
- Bai, danak dia basuak. Andurikuak be dana piñua, dana zati edarra

ikusten da, hori [...], [...] goixan ez dao. Gero, hurrengo... gorako pistia nun jak?

- Gorako pistia? Zein? Markieikua ta?

- Ez, ez.

- Andurittik, guretik, behetik gora pista bat.

- Bergara alderao, Bergara alderao.

- Bergara alderao?

- Bai, Agarre goikotik etorritta [...].

- Agarre goikua, Anduri.

- Ez, baiña pistia hortik fan bihar dau.

- [...] beste pista bat.

- Bueno, hori izango da gutxi gorabehera hemenditxik doiana.

- Hortik gora doia? Bueno, [hori ya], ba, oin ez da ikusten hor ta horri izenik ezin ipini, ezta?

- Bai, esan, esan.

- Ba, da Amurdi hortik gora. E? Hortik mendira Amurdi zati bat.

- Bai, bai,

- Ipini dozue, ezta, Amurdi?

- Bai, bai, bai, ipinitta daukau.

- A! Ipinitta dau? Bueno, bale. Ta gero, gero handikaldian, hemen Asuliturri, hau zela ipiniko dou? Ta ez da ikusten beste mapa bat falta [...].

- Badaukau, e?

- Badaukau. Hori da ixa.

- Gero dao Larrosin beste sail bat, ta ixa mendi puntaraiño allegatzen da haura. Larrosin. Mendi puntia oin arte ez dok izen Larrosin. Larrosin zati bat eta bestia Agarreremendi puntia.

- Asulagaiña.

- [...] ta mendi puntia? Agarreremendi. Oin Larrosin [esaten]...

- Osiña ez dao mendi puntan sekula, e? Behian. Aber, Larrosin osiña dauan lekua dauka izena, ta [...].

- Hau dao hamen goittik datorrena; hau hola [...].

- [...].

- Honek zuri honek ze dia, zelaixak-eta ala?

- Horrek piñua botatako lekua izen biher.

- Gain-gaiña aber topatzen doun.

- Hori Urpuntua izango da.

119. Ubera auzoko toponimia

• **Erref:** BER-261/008

• **Iraupena:** 0:05:00. **Hasi:** 00:26:25. **Bukatu:** 00:31:25

Gaia(k):

• Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:

Ubera auzoko toponimia Basalgo auzoarekin eta Elgetarekin mugan.

Transkripzioa

- Hau Linderia esan dozu dala hau, ez?

- Linderia.

- Lehengo Linderia.

- Aber, lehengo lindaria, Elixalden, hamen, hau. Hau [rasta] gora. Ba, hau Idarraíñeko sailla dok hau, hi. Hau dok, ba... [...] piñurik ez zeuanian hartutakua. Ondo daok hori. Bueno. Orduan, hau honaiño, honaiño esan

juau Gaztaiñazabal horraiño. E? Hau dok Asulaiturri.

- [...].

- Bale. Ta gero handik gora beste sail bat Urpuntua. E? Errekia hor ikusiko dok gero.

- Errekia? Vamos a ver... Urkitza?

- Bai, Urkitza.

- Hemenditxik, hemenditxik zihar hor.

- Bai, hortxe doia... Klaro, hau, hau... zona bat hamen Urpuntua.

- Bat.

- Urpuntua hori. Urpuntua esan ezkerro, ba, inguru dana hartzen da. Ta gero horren parian, horren parian gora... Hauxe izengo dok Larrosingo... zein dok hori?

- Itxoin, e. A, horretxen billa [...]. Uste dot hauxe puntiau izengo dala, markauta datorrena. Hauxe izengo da Larrosin puntia, gaiña.

- Gaiña, bai. Baiña esan juau gaiña Agarremendi ipini bihar dotsaula izena.

- E...

- Agarremendi puntia.

- Bai? Puntia Agarremendi da?

- Bai, bai, Larrosin dok beheko zulua dok eta. Guk beti hola esan dou.

- Alde guztittatik edo bakarrik...?

- Ba, mendixa...

- Alde guztietatik, Agarremendi edo bestela Asulagaiña.

- Bai. Ta oingo mugarrixa badakizu nun dauan? Hamentxe mendixan hurhurrian dao.

- Hau esan dozue...?

- Agarremendi. Ta Larrosin ondio ipintteka dao, ezta?

- Bai.

- Hori lehenau ipini bihar zan, behetik [...].

- Hor joiak Anduriko pista haura ta hortxe mugarrixa, zera, Elgeta ta Bergara separatzen dabena.

- Oin hortik Agarre Zeziara zuzen.

- Larrosin orduan nundik nora?

- Larrosin dao hori baiño... hori baiño lehenao, Urpuntan gaiñekaldian dao Larrosin.

- Urpunta hemen esan dozu.

- Bai, ba, Larrosin hauxe da.

- [...].

- Bueno. Hemen basarri bat ikusten da.

- Hori Asula. Hori Elgetako partekua da, e!

- [...] bestia hor gertuan nun dao, ba?

- [...].

- Asula, hau...

- Bi dare hamen, e?

- Hori txabola...

- Bat eskumarao ta bestia ezkertera Beizu.

- A, bai! Hi hau ez, ez dok hau Agarremendi, e!

- Ez?

- Ez, hori basarrixa dok hau Asula, ta hau Beizu. Honek bixok Elgetakuak dittuk.

- Asula zein da hau?

- Bai.

- Eskumako hau.

- Ta bestia?

- Beizu.

- Bueno. Orduan, Asula hau bada...

- Ta hau? Hau [...] hau solo hau?

- Pistak hor goiko gaiñeko zerak...
 - Hori Beizukozabal...
 - Hementxe gutxi gorabehera egon bihar da tontorra...
 - Bai.
 - Hauxe izango da tontorra.
 - Bai. Beittu hemen zela daon, e?
 - Ondo dator.
 - Hemen dao Beizu...
 - Ondo dator, bai.
 - ... Asula ta gutxi gorabehera zati berdiñian...
 - [...].
 - Ke, ba, baiña mapak...[...] oso diferenzia gutxixan.
 - Hauxe da tontorra.
 - Zenbat altura dauka?
 - Agarremendi?
 - Seiscientos y pico?
 - Seiscientos treinta y cuatro.
 - Bai. Ta ez dauka buzoirik, e? Ta, baiña, hoixe ingurua dauka.
 - Bueno. Orduan, hau zan... bixa, bi.
 - Eta hamen zein esan dou [dala]...?
 - Larrosin esan dou hor.
 - Orduan, tontorra hau da?
 - Agarremendi hau da.
 - Hau esan dou...
 - Hau Urpunta.
 - Bai.
 - Ta hamen...
 - Bixen bittartian...
 - ... hau Larrosin, goittik behera hau baiño beheratxuao, ba, hau Larrosin.
 Hortxe dator, ondo datoz horrek.
 - [...].
 - Bale. Bueno. Hor inguruan zer daukau gehixao?
 - Oin horrek ostekaldera pasauko dittuk, eztok? Ya hamendik... Hori dok...
 zerana, hau dok han ostekua, Olarixan basua dok hori gutxi gorabehera.
 - Ostia...
 - Ostia. Hori ya mendixan bestekaldera doia. Bai. Buelta eitten dau.
 Gaztandola-ta hemen egongo dia nunbaiten! Bergaretxe ta...

120. Goimendi auzoko (berez Basalgo) toponimia; baserri-izenak

- **Erref:** BER-261/009
- **Iraupena:** 0:05:00. **Hasi:** 00:31:25. **Bukatu:** 00:36:25

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua

Laburpena:

<p>Goimendi auzoko (berez, Basalgo) toponimia; baserrien izenak.</p>

Transkripzioa

- Hauxe Gaztandola.
 - Hori dok Gaztandola, e?
 - Bai.

- Gaztandola ta zati honen bittartian hemen behetik errekatxua badoia, ba? Horrek izenik?

- Hori dok Larrosin ostetik doia errekatxua. Aber, parian hartu bihar dau... honek... hamentxe Larrosiñetik goittik behera doia. Klaro, [ez da jaiotzen lehelengo] baiña "tak" goittik behera hasten da.

- Baiña Larrosiñen ez, e?

- Larrosin ostian pare-parian. Ostian!

- A! Ostian. Baiña handikaldian, e?

- Handikaldian, ba, klaro! Mendixak hola eitten jok, handikaldian.

- Gaztandola ze da baserrixa hau?

- Bai, baserrixa dao hori. Baserrixa da. Oin horko mendixak, ba... Albizuri-ta hartuta daukazue handikaldian? Gallasteitorre eindda daukazue?

- Ez, hori ez, baiña Albizuri bai, hartuta daukau.

- Ta Gallasteitorre zela ez ziñuen, ba, hartu? Handikaldian... Bueno, Basalgo aldia eitteke eukiko dozue igual.

- Klaro.

- Bueno, hurrengo dao beste basarri bat, bueno, gero esango dittut basuak, Ibarrola. Aber, errekatxo bat dator hor han zeretik...

- Gaztandola baiño harutzatxuaotik.

- Bai, Bergaretxetik. Bergaretxe ez, Azurtzatik. Plaentxiara doiana.

- Hauxe edo izango da...

- Ze da hori?

- Ibarrola?

- Basarrixa bai, Ibarrola, errekonduan dauena.

- Aber...

- Gero dau beste direkziño baten hantxe gora, bueno, lehengo basarri bi, jausitta darenak. Harek zaharrak ez dittuzu apuntauco, ala bai?

- Bai. Bat...

- Bat Olakorta ta bestia... bestia zein dok?

- Kosteï.

- Kosteï, Kosteï. Kosteï ta Olakorta. Han jausitta dare bi. Kosteï ta Olakorta.

- Kosteï da lehen ezin giñuana topau jausitta daolako.

- Bueno. Hortxe dare mendixan... ba, ondio taillatua...

- Kosteï hauxe da, baiña...

- Olakorta...

- Oi, ez, Olakorta da hau.

- Hori Olakorta da.

- Orduan Kosteï... Badakiu hemen inguruan daona, baiña...

- Bai, eskumaratxuao dao han, eskumaratxuao. Parian behetxuauan.

- Bueno.

- Ta oin beste Intxorzabal beste bat honutzao dao bizi diana.

- Intxuzabal, Lezeta, ta...

- Gero Bergaretxe, harek zerratzen dau zeroi.

- Intxozabal. Gero?

- Lezeta.

- Beherauan... Hortxe...

- Ta?

- Bergaretxe. Bergaretxe. Ta hemen Kantina. Kantina lehenau egondako lekuan sozidade bat dau.

- Basetxia esaten dotsau guk. Kantinia ez, guk Basetxia esaten gontsan.

- Basetxia?

- Basetxia.

- Hori nun geratzen da?

- Bixen erdixan. Hamen... bixen erdixan goratxuau, mendi alderutz. Bai, zerian, Lezetan ta Bergaretxen bittartian geratzen da hori.

- Goixan?

- Goratxuao, bai, nibelian goratxuao. Horixe da. Hau Bergaretxetik doian kamiñua... Hi, hauxe dok. Hauxe, hauxe. Hauxe da.

- Azurtza ta zeran bittartian.

- Hauxe da, e? Hauxe, hauxe.

- Azurtza ta zeran...

- Hau ez dok ikusten? Kamiñuan pistia bertaraiño joiak...

- Hurrengo goratxuao Azurtza.

- Hau izango da...

- Hori Elgetakua da.

- Azurtzan ermitaik edo zeoze...?

- Bai, Santiago. Gero Arraotz. Ha be Elgetakua. Hortxe linean daok. Hauxe edo... Honek... Gero beste batek ein dau granja bat hor oin.

- Arraotz gaiñian dare hiru tontortxo. Hiru mendi-punta. Horren izenik bai?

- Galdamiño.

- Dana, guk danai esaten dotsau...

- Guk... Bai, danai esaten dotsau Galdamiño, e?

- Galdamiño.

- Arraotzetik eta Eibar aldera daona?

- Bai, bai. Han dauka antena bat eta [...].

- Zela da, orduan, Galdamiño mendixa, [...] tontorra...?

- Inguru guztia...?

- Bai, guk danai esaten jotsau, ekin Azurtzan...

- Galdamiño mendixa.

- Ekin Azurtzan ta ya antenaraiño dana Galdamiño esaten dou. Izen hori dauka harek.

- Ta Azurtzatic Bergaretxe aldera hor goiko lautadatxo horrek badauka izenik? Azurtzatic Bergaretxe aldera daona...

- Bai, bai, han badare... hola menditxo bat zelai edarrekin eta, ezta? Haren izenik guk ez dakiu. Eukiko dau izena...

- [...].

- Joe, Ba, Beizun zelaixa, haura tontortxo haura!

- A! A!

121. Goimendi auzoko (berez, Basalgo) toponimia

- **Erref:** BER-261/010
- **Iraupena:** 0:05:00. **Hasi:** 00:36:25. **Bukatu:** 00:41:25

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:

Goimendi auzoko (berez, Basalgo) toponimia.

Transkripzioa

- Errekak, aber. Horko errekan bat... A! Hau dana... Honek azkenengo baserri danak, hau ze auzo-una edo ze da hau? Hau Ubera da?

- Ez...

- Goimendi.

- Hori da Basalgoko auzua dok hori. Baiña Goimendi.

- [...].

- Goimendi. Ta basuen izenak batzuenak gutxi gorabehera esango dittuu.

- Aber...

- Egon. Gaztandola esan dou hau dala... Ba, hortik hau dok Martokora datorren basua, eztok? Ez... hori da...

- [...].

- Gutxi gorabehera inguru honi Petri esaten dotse.

- Bai, Petri. Hauxe dok Beittiko basua. Hau bestiau...

- Ze izen esan dozue hemen?

- Petri, Petri hori dana.

- A! Dana?

- Bai, Petri alde hau. Ta beste gauza bat laga juau eitteka. Han Larrosin gaiñian ta mendira bittartian, puntara bittartian...

- Larrosin, Agarremendi?

- Bai. Hamen gaiñian [...] bidia, Elgetarako bidia jauan, hor markauta egongo da igual.

- Pistia? Basalgo...

- Gain-gaiña.

- Basalgoko bidia...

- Kurutzia.

- [...], ba, txabolía?

- A! Kiruta?

- Kiruta.

- Kiruta...

- Hau izango dok.

- Hauxe izango da Kiruetako txabolía.

- Ta hortik bideik han ez da bideik ikusten, eztok?

- Hamendik ikusten da zeoze doiana, baiña hau Petrira doia.

- Petrira, hori behera doia. Beste bat. Beste bat etorri bihar dau Asulako etxaburura etorten da bide bat. Bueno, dana dala, horri gaiñorri hamen... honek Larrosin ta Agarremendi izengo dia horrek bixok... Bueno. Ba, horrek bidiorrek hamenditxik pasau bihar jok. E... hamenditxik, hamenditxik, hamenditxik. Ta hori da, beste zona hori da Kurutza... Kurutzeko gaiña esaten dotsau guk. Hori dok, Kurutzeko gaiña. Batzuk esaten dotse Kurutzaaldea San Juan errekan ta, baiña Kurutzia beste batzuk. Guk hamen Kurutzeko gaiña. Hamen kurutza harri haundi bat dao, batenbat hil zala, otsuak jan ebala aintxiñan edo... Hori mutikueri hori esaten jakue, behintzat, bildurtu eitten dia gero pasatzen be.

- Handik eta kurutzara bittartian badao... badauka izenik harek?

- Harek bai, Lindaria. Gure baso danak Lindaria.

- Lindaostia [...].

- Bai, baiña Lindaraostia esaten dou guk, baiña dok Lindariak jaukak gauza bat: Elizaldekuak eta esaten dabe —zuenak be igual [esango dau]— Lindaria hola "tra" behetik gora, ezta? Arbola illara bat. Ta, klaro, guk esaten dotsau Lindaraostia.

- A, klaro... Klaro.

- Bestiak be bestekaldiai Lindaraostia.

- Klaro...

- Ba, Lindaria.

- [...].

- Txabolía nun esan dok hamen inguruan?

- Txabolía?

- Ez, ez, Arangoittikua hor nunbaitten egongo dok.

- Arangoitti hemen dao.

- Bai. Hau bixen bittartia dok Lindara ostia. Bueno, Lindaria.

- [...].

- Lindaria, Lindaria ipinizu ta kitto.

- [...]

- Lindaraostia [...].

- [...].

- Handikaldekuendako hamendikaldia dok, baiña, Lindaraostia !

- Nundik beitzen jakon...
- Bai, ba! Nik [entzun...], joño! Lindaraostera juan bihar juau ta Elixaldekin baten ta [zertuta geratu...], sekula entzuteka najeuan] ni harek hori esaten ebanik, eta guk "handikaldia" esaten dotsau hari beti. Ta Arangoittiko txabolaldiari ipini bihar jako izenik? Hori Petri... Egon hari. Kirueta... Kirueta entzun izen juat nik, e?
- Kirueta [...]. Kiruetako txabolia, [...].
- Kirueta. Ta gero hor mendixa Garbe. Hori ipinitta eukiko dozue...
- Ez. Ez daukau ipinitta baiña...
- Tiok ez zotsun esan hori ala?
- Bai, baiña... Ez, hemen ipini barik daukau. Aber...
- [...].
- Hauxe tontorra...

[...]

- Bueno, oin zera ipini bihar juau Gaztandola ondokua, sakon haura.
- Aber, Gaztandola hamen dau...
- Ba, harek daka izena zona haundi batek Sakoneko sostria.
- Itxoin, ze aldetan?
- Gaztandolatik honutz, Petri aldera.
- Gaztandola hau da...
- Bai.
- Hemen dao... hemendik errekatxo moduko bat dator... ta Petri hau da.
- Bai, Petri hori da. Hau da Beittiko basua, hori Petrik harrapatzen dau hau, e?
- A, bai?
- Hori Petrik harrapatzen dau, Petrik. Bale. Ta gero bestia, gure basua-ta, hamen ikusten dittuk. Bota barri daok.

122. Goimendi auzoko (berez, Basalgo) toponimia

- **Erref:** BER-261/011
- **Iraupena:** 0:05:00. **Hasi:** 00:41:25. **Bukatu:** 00:46:25

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:

Goimendi auzoko (berez, Basalgo) toponimia.

Transkripzioa

- Sakoneko sostria hori nun jausiko zan?
- Gaztandolatik... Petri... Petri aldera be ez, entre Gaztandola ta hau mendixau, Agarremendi, hamen dao nunbaitten. Ba, hauxe sakon-aldiau da. Hoixe. Hau Santiko basua izengo dok. [...] Ta Petri... Klaro, ondo [jazik], ya hoixe dok Sakoneko sostria. Sakoneko sostria haundixa alleatzen dok, hau be hartzen dau ta... Gero behian errekatxua dao nunbaitten hor barrenian, Sakoneko sostrian barrenian errekatxo bat dao hurrian.
- Bai, gutxi gorabehera hemendik doia...
- Bai, bai.
- Bale.
- Ta gero goixan... Arrizuri ez, Arrizuri Elgetakua dok eta hari laga ein bihar.
- Ez, ez, esan, esan. Esan hori be.
- [...] Gaztandolako etxaburua, aber...

- Gaztandola...

- Hori Gaztandola. Hortik gora, Elgeta aldera, aber, direkziñua...

- Elgeta... Hemen dao Asula.

- Bai. Bixen bittartian...

- Gaztandola, Asula, Arrizuri ta Asulostia.

- Ta honek piñu txiki honek zeñenak dittuk, ba? Beizukozabal edo izengo da, ezta?

- [...].

- Bai, hau Baztarrikan basua, azpikaldera be sailtxua dauka harek... Formal ikusi bihar juau. Hau Asula, orduan.

- Ez, ez, ez, ez. Gaztandola!

- Gaztandola.

- Ta Asula nun?

- Hemen, hemen.

- Bale. [Esan dou honeatik]...

- Hau Sakoneko sostria edo.

- Bai.

- Hemendikaldian, ba, geiñekaldeko basuak Asulostia ta bestia Arrizuri harutzao.

- Bueno, Asulostia dana [da, hau zuena] dana buf!, honek danak harrapatzen jittuk [harek]. Ba, Asulostia, Asulostia...

- Guk hoixe esan izan jotsau.

- Bai, Asulostia esan ezkerro, ba, dana harrapatzen jok.

- Bai, bai.

- Boketetik haruzko dana.

- Bokete hori ze da?

- Boketia da, ba, hor Asulan gaiñekaldian daok zer bat, [mendi...] bota ta [... ebaitta daok], [bajatzan...] ta Boketia esaten jakok hari. Boketia beste zona bat da, Asulako etxaburuan dauena. Asulatik Galdamiñora goiazenian, horra, Bergetxerako direkziñuan. Aber, ipini.

- Sekula pasau haiz hor goittik?

- Bai, bai, pasauta nao.

- Han refugixua, holan, zulo bat-ta ez hittuan ikusi?

- Bai, bai.

- Ba, hauraxe da Boketia.

- Boketia. Hori pasatzen da...

- [...].

- ... ta hortik atzera, ba, Asulostia da.

- Dana?

- Bai, zona haundi bat Asulostia. Ya [Uberak horri] Asulostia esaten jotsek.

- Itxoin, lehen Galdaramiño esan dozue, baiña Galdaramiño Arraotz inguruan esan dozue.

- Bai, gaiñekaldian.

- Arraotzko etxaburuan daok.

- Etxaburuan, bai.

- Eta Asulako etxaburuan daren horrek Azkonabitta bittarteko tontortxo horrek ze izen dauke?

- Bueno, Azkonabittan tontorrik ez dao, han dao lautadia.

- Beizuko zabala.

- Beizuko zabala?

- Bai. Ya Agarremendittik...

- Lautada haundi bat.

- Agarremendittik... Nun dao haura, Agarremendi?

- Hauxe.

- Bale.

- Boketia ta...

- Asula, Beizu.
 - Bai.
 - Ta geiñian...
 - Gero hurrengua Arraotz nun dao?
 - Arraotz? Puf! Hamen.
 - Bale. Klaro, ba, hamen dao Eibarrerako bidia, ta hori da Beizuko zabala, ba, lautada bat. Hauxe edo izengo da. Han dao... tontorrik ez dao bape. Ya Boketetik lau-laua dao dana.
 - Beizuko zabala esaten jako.
 - Beizuko zabala?
 - Bai. Elgetako partia da.
 - Hauxe izango dok? Edo?
 - Bai...
 - Bueno. Nun genden? Zeoze apuntau barik...? Azulostia apuntau dou...
 - Bai. Boketia ta Azulostia.
 - Boketa, Azulostia...
 - Boketetik pasatzen da Azulostia.
 - Beizuko zabala, Azkonabitta...
 - Azkonabitta tontorra...
 - Horrek Elgetako partian, Elgetara be fango zate ta.
 - Gutxi gorabehera... hemen goixan?
 - Hori ze da?
 - Azkonabieta.
 - Baiña Azkonabieta ez dozu esaten...
 - Azkonabitta.
 - Bueno. Besteik ze daukau? Edo Beizu azpixa ta? Beizutik Ubera aldera ta?
 - Hori... Hoixe... gureandik apartetxuao jazik eta...
 - Horrek... Asulan azpikaldian badakik ze [izaten] dan, hori...
 - Urkulu ta...
 - Urkulu baso-sail bat eta gero [Zumizkorta] Beizun onduan.
 - Horrek bai, baiña handik haruzkoik ez, e?
 - Handik haruzkoik ez.
 - Ez, ez, baiña horrek bixok.
 - Errekatxo bat bittarte [...] ta... [Zumizkorta]. Honuzkua [...]. Gero Urkulu beste sail bat. Urkulu dao... hamendik Markiittik gora...
 - Markiittik gora.

123. San Juan auzoko toponimia

- **Erref:** BER-261/012
- **Iraupena:** 0:05:00. **Hasi:** 00:46:25. **Bukatu:** 00:51:25

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:

San Juan auzoko toponimia.

Transkripzioa

- Urkulu, eztok?
 - Urkulu.
 - Urkulu. Sail haundixa ala...?
 - Bai, sail haundixei esaten jakue Urkulu.
 - Bai, bai.
 - Urkulu. Ta bestia Zu...?

- Zumizkorta.
- Zimizkorta.
- Asula aldera?
- Bai, hortxe Asula azpikaldian.
- Asulatik azpikaldian Zimizkorta.
- Hau Beizu...
- Bai...
- Hauxe. Hortxe [...] Zimizkorta.
- Bale. Ze geratzen jaku hemen? Hemen Agarremendi ta Urkulu bittartian geratzen jaku sail haundi bat.
- Asula aldea, eztok?
- Asulaldia.
- Bale. Ta hor beste... horren azpikaldia, beste sailtxo bat hamen...
- Bai, Urkulutik harutzao.
- Baiña ze, ze... hori [Irukotxeta] aldioi, [...tik] harutz? Berak Urkuluk harrapauko jok...
- Urkulu, Urkulu...
- Ta Asulaldia, guretako...
- Oin, hortik eta Uberara bittatekuak?
- [Hemen...] basuak?
- Bai. Hor badare...
- Lezan. Hor sail bat Bolu onduan Lezan.
- Lezan? Bolu, Bolu... Barrenetxe onduan daona?
- Bai. Hor baso bat daok, agertuko da hor erdi-erdixan.
- Hau da Bolu eta hau da Barrenetxe.
- Ta Idarrara bittartian, ba, hori Lezan.
- Idarra hau da... hau dana?
- Bai.
- Lezan?
- Bai.
- Ta gero zuenetik sakona bittartian? Artizegixa edo hori?
- Basotxua.
- E?
- Basotxua.
- A! Bai! [...], ez, ez, [... solua] harrapatzen jok, baiña...
- Ez, baiña Basotxua esaten jotsau guk!
- Bai, baiña, Basotxua, baiña nik esaten dotenau...
- Barrenetxetik eta Artizera bittartian.
- Barrenetxetik Artizera bittartian? Hau Barrenetxe, hau Artiz... hau, orduan?
- Bai, Basotxua.
- Hori izengo dok bestia...
- Bai, ta bestia gero, [nik, ez], Artizeixa esaten najuan gorakua. Artiztik hara gure zerera bittartekua, Artizegixa. Badakik? Artizegixa.
- Artizegixa, bai, Artizegixa.
- Hau izango da, orduan, gaiñeko...
- Bai, Basotxotik gorakua, Artiztik gorakua.
- Zuen artekua? Hona artekua?
- Bai, honaxeaiño alleatzen dok hori. Hori da.
- Artizegixa.
- Artiz hegixa.
- Bueno. Gehixau?
- Gaztaiñazabal ipinitta daukau handikaldian...
- Ez. Gaztaiñazabal bai? Ipinitta daukau?
- Bai. Ez dakit nun, baiña...
- Ya harrapauta daukau horrek...

- Bai, bai.

- Hamentxe beste zatitxo bat geratzen dok... Artizko iturronduan geratzen dok zatitxo bat [...] Kasimirona ta... Hori ez juau esan. Baiña hori... Gaztaiñazabal harek be igual esango dotse horri.

- Bai, bai, makiña batek hori.

- Bai.

- Gero daukau... vamos a ver, hor Markii ta Ibargain ta Idarra bittartian hor badare zer batzuk... zelaixak-eta dare hor.

- Bai. Horrek aparteko zerik...

- Ez dauke aparteko zerik?

- Ez dabe eukiko. Batek bai, zerak, Idarra gaiñeko piñudixak: Txestria.

- Txestria.

- Hori hor bistan egongo dok nunbaitten.

- Idarra gaiñekua... Idarra gaiñekua haxe da. Hau Agirrebeña. Ta hau... hau haxe.

- Txestria... hamen nunbaitten, ezta?

- Hau Markii. Markii, Idarra gaiñekua, Agirrebeña.

- Testria hementxe nunbaitten.

- Holako mutur zorrotz... zorrotza jaukak, e! Bueno, Txestria ipini hamen, orduan. Txestria.

- [...].

- Ta hau... Hau Rokena dok? Horrek be ez jaukak izenik ipinita oindio. Hau, egon hari, Markialdeko solua Rokena.

- Egisolua?

- Egisolua ez, horrek Markialdia jaukak horrek izena, harek... bueno, gero Agarregoiko zerak eta gure [Karaaldian?] azpikaldia.

- Baiña Egisolua esaten jotsen, behintzat, berak.

- Ez, Egisolua [...], baiña... Markialdia esaten jotsek. Joe, geuk be...

- Bai Egisolua be!

- Bai solo bati esaten jotsek. Nun dauan billau bihar. Zein da...?

- Markii hau da.

- Hori da Markii. Ta Agirrebeña?

- Agirrebeña hau. Markii, Agirrebeña, Idarragaiña.

- Ta honek gure soluak ta Agarregoikuanak honek. Hau Agarregoikua dok?

- Hau da Agarre goikua.

- Agarregoikua hori da?

- Hau esan dou dala Txestria.

- Haxe dok Roken piñudixa.

- Bale!

- Roken piñudixa haxe dok.

- [...], ta horri ze ipini dotsau Txestria?

- Txestria.

- Ez da ala?

- Ta, bueno. Hik... hori osuan jak? Hau dok Agarre [gaingo] etxaburua, [... soluak]. Ondo ikusten dok, bai. Ta hau dok Rokena. Hori da Egisoloko edo Markialde.

- Bai, hik ezetz esan dok Egisoloko, baiña... nik beti horixe.

124. San Juan auzoko toponimia

- **Erref:** BER-261/013
- **Iraupena:** 0:05:00. **Hasi:** 00:51:25. **Bukatu:** 00:56:25

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:

San Juan auzoko toponimia.

Transkripzioa

- Bai, Markialde nahiz edozer ipini leike. Horre erdixa hartzen jok... hau zatixau hartzen jok Egisolo, ta bestia, basua, Markialdia. Ta hau berak daukan puntia dok hau!
- Txestia hemen.
- Txestia nun, orduan?
- Txestia, ba, piñu egon bihar da derrior! Handikaldian zeaitik ez, ba? A, ez, era batera.
- [...] horrutz Agarregoiko zelaixa, Txestia hauxe.
- Hori danoi?
- Hau Posaa dala esan dou.
- Bai.
- Posaa, Agarregoikua. Txestia nun geratuko zan?
- Aurrerauan Egisolua... hemen nunbaitten.
- Gero hutsuna bat urten bihar jok hor nunbaitten. Hau dok Idarragaiñeko puntia, berak daukana, eztok? Ta...
- Agarre txaria. Txarako [...].
- Bai. Ta Txestia hamentxe, hori gauza txikixa dok eta.
- Hor zelan eongo dok, ba, Txestia, barrenetik behera? Hauxe, guenetik zerera jak, ezkerrera, Txestia.
- Hau nungo partia dok?
- Zelan?
- Hau zein etxe da hau?
- Anduri. Ez, Posaa, Posaa.
- Posaa, klaro, ba!
- Posaa eta Anduri.
- Eta hau Anduriko soluak dittuk honek, eztok? Danok. E? Anduriko soluak dittuk honek.
- Horrek bai.
- Hamen. Txestia horixe dok bata edo bestia.
- Bai, hamentxe, hamentxe Txestia.
- [...].
- Bueno, gero esan dittuu... Egi... Egisoro.
- [...].
- Baiña solua da ala basua da?
- Oin piñu jak hori.
- Oin piñu dao.
- Horixe dok.
- [...].
- Egisolo.
- Bale. Ta beste bat be esan dou hemen muturrian edo... Markialde edo.
- Bai, honaiño alleatzen dok hori; zati bat Egisolo, soluau Egisolo, ta gero beste zati bat Markialde. Hori inguruoi, ba, Markialde, hori Idarraraiñoko solo... zelai ta...
- Hor "Inglesa"-n etxe inguruan badao izendunik zerbait?
- Hori Urkulu ipini dou sail bat eta guk izenik ez dakiu. Honek bai, honek txikixok, baiña... bakutxa... eskritura barrixen [izena...]. Gero, zera, [Juan Joxena...] handikaldian dakiuna. Zela esaten dotsau hari?
- Mendizarra.

- Menizarra!
- Mendizarra.
- Aber, nun hori?
- Agarre zezian azpikaldian.
- A! Agarre zezia?
- Bai, Inglesan etxian azpikaldian.
- Inglesan etxia esan dou...
- [...].
- Hau Markii bada, hauxe Inglesan etxia.
- Ta bestia, ba...
- Inglesan etxia [ze] da?
- ... hau Mendizarra.
- Mendizarra...
- Agarre Zezeaga.
- Agarre Zezia.
- Honek Agarrezeziako piñudixak izengo dittuk, ta hau Markinausik ointxe bota dabena. E?
- Hau [...] hauxe da.
- Bai, [...]. Hori errekian handikaldetik.
- Agarrezeziatik behera hartzen da Mendizarra, Agarrezeziatik behera.
- Eskiña-eskiñan agertzen dok.
- Bai.
- Joten, ba, hauxe izengo dok, orduan.
- Hau?
- E... Baiña bidia... hau bidiau nora ete joiak hau?
- Hau, ba, honaxe, Markii... Markittatik gora, ezkerretara gero.
- Gero Agarrezeziara.
- Agarrezeziara.
- Bai.
- Hemen Mendizarra, hemen, hemen [...]. Behera, Agarrezeziatik behera.
- Ta hau piñu txikixa daonau?
- Han Agarrezeziatik gora be bajak botata [...].
- Hau Mendizarra, orduan?
- Bai, bai, Mendizarra.
- E... piñua txiki samarra jaukak, e, oindio. Oindio fotografixan...
- Oin sei urte etaratakua?
- Hau bai, oin dala sei urte etarata.
- Ya botata jauan ha, e, ordurako!
- Hoixe, ba, botata.
- [...] botata daonau?
- Hainbeste pista be...
- Oin sei urte igual ez zuan egongo botata, e? Edo bai?
- Agarrezezia zein dala esan dozu?
- Hau.
- Hau, bai, hori ondo jak.
- Hau Markii.
- Hori...
- Bueno, Markii danak.
- Ba...
- Agarrezeziatik eren piñudixak dittuk honek, Agarrezeziako piñudixak, gaikaldera darenak, eren sorotakuak.
- Bai.
- Agarrezeziako piñudixak [...], [...] hau izen bihar.
- Ba, hauxe izengo dok, Mendizarra hauxe izengo da.
- [...].
- Berta-bertan, kontra-kontran agertzen dok puntiakin...

- Bai, bai, haxe.
 - Oin sei urte etaratakua bada...
 - Agarrezeziako piñudixak han dare. [...] botata?
 - Nik... lehelenguan akordau balejata, ekarriko nittuen nere basuen fotokopixa danak. Ta han be edarto ikusten da. Klaro, honetxen moduan, hau baiño garbixao, gaiñera, piñua zertuta ta [...], baiña... inguruko basuak be agertzen dia! Izen danekin, gaiñera!

125. Basalgo auzoko toponimia

- **Erref:** BER-261/015
- **Iraupena:** 0:02:50. **Hasi:** 00:56:55. **Bukatu:** 00:59:45

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:

Basalgo auzoko toponimia.

Transkripzioa

- Petri esan dozuna, hori, ze da, inguru dana da Petri, hola?
 - Bai, sail bat, sail dezentia. Petri. Zuek be Petri esango dotsazue hango basuai? Casimirok be bai ta... beste batzuk be bai.
 - [...].
 - Gero dator hurrengo Kiruta, haura txabola ingurua Kiruta esaten dotsau guk. Ta bestia, goixa, Kurutzeko gaiña esaten dotsau. [Beittikok] be Kurutzia esaten dotse, ta beste batzuk Kurutzealdea edo...
 - Kirutako txabolia ta inguru dana Kiruta?
 - Bai, [...].
 - Kirueta, Kirueta.
 - Kirueta.
 - Bueno, geuretako, e! Oin, erak, han ingurukuak, ez dakit zelan esaten dotsen.
 - [...].
 - Kirutako txabolia ta inguru guztia Kiruta.
 - Bueno, ba...
 - Ta gero beste zati bat geratu dok [Martoko Rubenena] ta Elixalden gaiña ta Otxoan gaiñekaldia ta haura, ba, harek... Lindaraosteko gaiña, Lindarako gaiña.
 - Aber, Lindaria esan dou... haxe. Hau da Lindaria.
 - Pistia egongo dok hor geiñera doiana, Elgetara doian bidia... motorrak-eta ibiltten diana.
 - Bai, lehen be ibili gara horren billa, baiña ez dou topau.
 - Hau Arangurentxo...
 - Bai.
 - Garbe, Kiruta.
 - Hementxe bixen bittartian, hementxe daok...
 - Lindaraostia...
 - Lindara hau da, bai. Lindara. Hamentxe nunbaitten. Hau oin sei urte etaratakua da?
 - Hemen, Amarraitzeta edo [...] ezautzen dozue zerbait?
 - Amarraitzeta, bai. Amarraitzeta da, ba, Lindara, hoixe, baso hoixe.
 - A! Lindara-baso da Amarraitzeta?
 - Bai. Guk... Klaro, papeletan dao Lindara ta beti Lindara esan dotsau, baiña izen bat hori... badakit izena dana, askok Amarraitzeta esaten dotse.

Bai, Amarraitzeta. Horrek, gure basuai Amarraitzeta esaten jotsek. Nik... [Artizko] Patxiri entzun najotsan lehelengo hori, [Artizko] Patxiri entzun najotsan lehenengo Amarraitzeta, ta honek Izaldittarrok be Amarraitzeta esaten dotse. Baten... klaro, guk ointxe [...], ta uezaba zahar bati entzun notsan esaten: "Aquel monte se llama Amarraitzeta". Bueno. Baiña eskituretan, eskiturak emon osten ta dao Lindara. Ta esan notsan [zalduanai] be, gero beste bati esan notsan, semiai, beran semiai: "Ese monte se llama Amarraitzeta", "No ese monte se llama Lindero". Ta eskituretan dao. Baiña Amarraitzeta da lehengo... ba, zonia esaten dotsen lekua, itxuria. Kurutzeko gaiña be ez [...] batek be ta Petri be igual ez dau eukiko, baiña... zonia. Amarraitzeta hoixe da.

126. Goimendi auzoko (berez Basalgo) toponimia

- **Erref:** BER-261/020
- **Iraupena:** 0:03:15. **Hasi:** 01:09:30. **Bukatu:** 01:12:45

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:

<p>Goimendi auzoko (berez Basalgo) toponimia.</p>

Transkripzioa

- Ta gero Arrizuri edo esan dozue beste bat...
- Bai, ha Asuloste partian sartu juau.
- Lehen esan dou?
- Bai, Asuloste...
- Gaztandolako etxaburuan.
- Bai, etxaburu etxaburuan daok Arrizuri. Guk esaten dotsau, e... oin, beste...
- Gaztandolako etxaburu etxaburuan? Gaztandola hemen dao...
- Gaztandola hau bada...
- Pistia dao han be, pistia pasatzen da.
- Hemen, hemen, aber... Hemendik pista bat dator. Hau da Gaztandola.
- Hemendik dator pista bat...
- Hau kozineruan basuak izango dia.
- Honi esan jao Asula-ostia.
- Bai, Arrizuri hementxe dao.
- Baiña ze da hori basua?
- Bergarako basua.
- Alerzia dauan hau?
- Arrizuri hementxe, hementxe.
- Pistan, pistan dao, e? Pistia pasatzen da. Arrizurin pistia pasatzen da.
- Hamen dao bat, hamendik dao beste bat...
- Ba, hau, hau.
- Hau ze da? Hau pistia da edo errekia?
- Pistia [...].
- Errekia ez, errekia ez [...].
- Boketetik datorren pistia ete da hau?
- Hor Azurtza aldetik datorrena izango da...
- [...tik] datorrena?
- Ez, behekoa...
- Boketia hementxe ipini dou.
- Bueno, boketera be bide bat badatok, pistia badatok hor [...].

- Piñuak tapatzen jok hemen [...]. Hau Beizukozabal ez bada hori...
Beizukozabal esan juau hori.
- Beizuko zabala? Hori ez dou ein...
- Bai, ipini dou hori!
- Bai, Beizukozabala ipinitta dao, Azkonabittan aurrekua. Azkonabieta.
Azkonabitta.
- [...].
- Ta hurrengo dao Bokete. Ipini dozue Bokete?
- Bai, Bokete ipinitta dao.
- [...] Beizuko zabala.
- Hori da Beizukozabala?
- Boketia hemen ipini dou, hau da Asula-ostia...
- A! Arrizuri dok, Arrizuri dok.
- ... Arrizuri ez dakiu nun jarri.
- Hau Zarteiko basua dala esan juau, eztok?
- Zarteiko basua?
- Hori ez dou apuntau.
- E, baiña Gaztandola [...] Barreneko Sakoneko sostrian hartuta daok. [...] nere papelak ekarriko dittut.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2026-02-08

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com